НАРОДНИ БРОЈ 14.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповлано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 54. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 10. АПРИЛА 1898. ГОДИНА XXXIII.

Позив на претплату.

Почетком овог месеца почиње претплата на „Заставу“ онима, који су платили само за прву четврт.

У прилог „Застави“ није потребно много речи трошити. Цео српски народ зна шта му је она. За добро народа је створена, за добро народа ради, а за њен живот народ се стара. С народом стоји и пада. Народна љубав одржала ју је у тешким временима искушења, а та драгоцена љубав даће јој и сад снаге и моћи, да на задаћи својој истрајно дела.

Она ће чинити све јачом и јачом снагом то, а крила ће јој појачати кад види, да јој народ све обилатијом љубављу признаје рад

Сваког српског родољуба зове дужност према светој народној ствари, да овде и делом посведочи своје одушевлење за општу народну ствар.

У Новом Саду, априла 1898.

Уредништво и Администрација „Заставе“

Како је у свету.

После тродневног благовања о празницима ускрснућа љубави и братства, треба нам летимично прећи преко догађаја, који нам се као свршене чињенице од утицаја јавише. Далеки Исток и далеки Запад још су у пуноме јеку. До душе, први већ у велико приступа коначноме свршетку, а други је, у своме развоју, ушао у ново стање.

Како нам изгледа са уступањем Вејхај-веја, што га је Енглеска тражила од Кине под аренду, завршује се питање далекога Истока, започетог са онолико грмљавине а свршеног тако неочекивано у корист Русије и копнених сила. По извештају лорда Балфура овим је уступком енглеска политика постигла сјајан успех. Али не треба сметнути с ума, да је тај „сјајан успех“ врло односнога значаја. Онај, који је изгубио све, мора се најзад радовати и сматрати за успех када му се поклони макар што. А Енглеска је у таквоме положају данас. Хтела је да задржи потпуно господарство, а сад чак мора да пристаје и на то, да својој трговини очува бар равноправност са осталом јевропском трговином. Пређе, Јевропа није имала а данас има за њезину трговину отворен, тако рећи, један читав свет, по коме је некада Енглеска сама пловила.

Кина је, дакле, пристала да Енглеској преда у аренду поменуту луку, а тиме је за јевропску трговину отворено још неколико пристаништа Чињуан, на западној обали Љаодунског полуострова, Порт-Артур, Даљан ван, Фунинг у покрајини Фокијену и Ју-Чао у унутрашњости Кине, данас су постала отворена места, са којих ће јевропска трговина а с њоме и светлост културе, успешније продирати у ону колосалну гробницу, у којој почивају хиљадугодишњи сан културне мумије, у Кину.

Међутим, како нам изгледа, у погледу оног другог питања између Америке и Шпаније, ствари, ма да стоје још у врло великој заоштрености, ипак још нису толико очајне, да би се могла изгубити свака нада на миран излазак. И нама је мило, што смо још у првоме развоју овог новог вулкана изјавили наду да се неће доћи до крајности. Јевропска дипломација чини све да се избегне отворени сукоб између Новога Света и једне државе Старога Света. Чини то у своме личноме интересу, јер предвиђа недогледне заплете, који би се могли исплести у случају шпањолскога пораза, који би без сумње био неизбежан.

Под утицајем оваковим попустила је и Америка и Шпанија. Америка већ не захтева више потпуну самосталност Кубе и њено проглашење у републику, а Шпанија, која у почетку није пристајала чак ни на автономију Кубе, данас пристаје да је даде. Разуме се да све ово још не значи крај Ма да су обе силе нашле тачку на којој ће се састати и споразумети и ма да и сами Кубанци не траже потпуну самосталност него автономију, ипак је Америка издала налог војсци, по коме 8 пешачких пукова одлазе у Нови Орлеан, 7 у Мобил а 7 у Флориду. — Но ако се са обе стране искрено мисли, онда сва ова мобилизација (ратно кретање) свршиће се мирним путем. — Одстранили се сукоб онда ће Мак-Кинлеј бити у истини један између најмудријих државника Америчких, а нема сумње, ући ће у историју међу прве величине овога века. Одстранити неизбежан рат између два народа, значи много више него задобити највећу победу.

А докле ствари стоје у овакоме стању на далеку Истоку и далеку Западу, на јевропскоме Истоку као да се није одмакло Бог зна камо. Турска је и у својој слабости врло мудра. Она не хита. „Јаваш, јаваш! (полако, полако!) то је девиза њезина и она јој користи овом приликом. Евакуација (напуштање) Тесалије, која је требала да се изврши још 1. Априла по нов. ево где се ни до данас није извршила. Турска врло добро схвата свој положај и одлаже, и чека да се расположај интереса појединих сила у њезину корист развије. Пре пет дана скуп посланика у Цариграду саставио је две ноте о грчкоме зајму и напуштању Тесалије. Пошто се испуне све формалности по зајму, те ће ноте бити предате. И тиме ће се у главноме свршити и ово питање.

Али онима, који дубље залазе у ствари балкан. полуострова, ово тесалијско-критско-грчко питање само је једна епизода у драми, која ће се развити на Балкану. Ми смо раније у једном чланку већ исказали мисао, да после кубанскога питања настаје македонско, и оно већ по извесним знацима као да почиње деловати. Повлачећи трупе из Тесалије Турска им већ обележава станиште на таковим тачкама у Македонији, са којих ће ако не држати у шкрипцу а оно бадро и прегледно мотрити на кретања Бугарске, Србије и Црне Горе. Метежи у Скопљу и околини чине је обавривом, да обрати јачу пажњу на Бугаре него ли на Србију, која јој је са данашњих њезиних унутрашњих прилика много мање опасна од младе кнежевине.

Као што видимо, дакле, ма да се на све стране журно ради за мир, пламичци ипак избијају свуди. Хоће ли се сретно погасити или ће букнути у паклени пламен, то ће нам скора будућност показати.

Вековима као да је суђено да на последњем часу своме са треском и сломом у гроб силазе.

Свинкс.

Први учитељски збор среза новосадског.

Оно, што је требало давно да буде, сад је учињено. На име, од кад постоји „Уредба Школска“, а то је од 1872. године, требало је наше учитељство да се у својим сресовима чешће састаје и да горућа питања школе народне и њених фактора са духом времена и напретка науке вентилше, те сам расадник просвете народне и себе до могућности усавршава и морално подиже. Кажемо да је требало да буде. Али као што нам је познато — на жалост није било. А није било за то, што су оци школарства нашег имали више бриге да учитељство кињe и понижавају, држећи га у повојима вечитог новорођенчета, него да га очинским старањем негују те и однегују на понос и славу онога, коме је оно цео век свој посветило. Али каква морална победа, која је тек сад освештана. Под повојем не беше богаљче да су му везе могле досадити. Снага се развијала ту, те су напослетку везе морале попуцати, а на површину изишло је здраво и снажно учитељство, које данас ведро погледа на будућност своју и свога много напаћеног народа. Учитељство је дакле на крају крајева победило и што је хтело постигло је. Дошло је ево и до законом прописаних сресских зборова својих. Ти ће зборови да улију још више снаге у њега, да га освеже и новим животом препороде. На тим зборовима учитељство ће да се зближи још више са народом, те и школу са родитељским домом у склад да доведе, а то ће нам дати нову генерацију, која ће пуно појмити век у коме живимо. Нека је дакле сретан почетак на томе пољу рада нашег учитељства.

О самом првом збору томе бележимо још ово. Према налогу надлежне власти своје учитељство новосадског среза искупило се изузимајући два три оправдана случаја — махом ов дана 8. 20. о. м. у нашој вароши. Ту је у св. николајевској цркви одржано у 8 часова изјутра призивање св. Духа. По томе је отишло у једну дворану местне централне школе, те је привр. школски референт г. А. Јорговић са подужим лепим и прикладним говором овај збор отворио и позвао м. учит. збор да поднесе зготовљене

ПОДЛИСТАК

СЕОСКЕ ФОТОГРАФИЈЕ.

Село.

Малено убаво сеоце са тршчаним крововима, посрнулим димњацима, бабама што трепећу очима, и дечурлијом, што се са сеоским прасицима цавељају под зеленим дудовима!

Свет је миран, стрпљив и неозарен светлошћу културе и просвете.

Оличени скоруп овог благог млека или обично: цвет сеоске интелигенције, састоји се из сеоског попе са ћелепушем на затиљку и бурмутицом у шпагу, учитеља са гушчијим пером за ухом и уроженим наочарима на носу, бележника са кратким ногама и дугачким рукавима, и егзекутора са влажним очима и навек сухим грлом. Началник се само зими бројао у интелигенцију; лети је бос ишао.

А поп је највећи господин у селу. Сме да узме кољива колико му је воља. Најлепше прасе, попино је прасе. Он седи у прочељу о свечарима. Бабе га љубе у руку, крсти децу по селу и свађа се са началником.

И учитељ је велик господин! Он носи наочаре, даје деци пацке и пуши на чибук. Хвата ројеве, пије тој од зове, а о Божићу му полаженици ћурке вуку. Кад пији у цркви, анђели га прислушкују. Ах па како красну књигу има господин Аркадије Теодосијевић. Какву красну књигу за читање! »Љубомир у Јелисиуму или: морална повест у три части«. И госпођа бележниковица је зимус читала »Љубомира у Јелисуму« и врло јој се допала. Једна врло красна прича, може и да плаче човек док је чита. Иначе се господин учитељ бави купљењем шљивових коштица, а зими врло често и чешљањем перја. Живи већином по типику, само о свечарима по потреби.

Бележник чита званичне новине, радо једе рибе на процепу и љути се лети на муве.

Егзекутор пије.

И остали људи врло су красни људи. Сваки трећи зове се Јова. У селу највише има Јови. За јавне ствари слабо се разбирају Њих занима хоће ли о црквеној слави бити кише, колико је дубок сеоски бунар и хоће ли скорим наступити нова мена.

Бирали једном посланика на сабор у Карловце.

— А зашто смо ми њега бирали? пита деда Јова.

— Па да бира патријарха, каже поп Аркадије.

— Хм, каже, а да где је Мушицки?

После је и умро а није био на чисто шта је са Мушицким.

Од знаменитости у селу може се споменути: сребрни заклопац на лули господина бележника, опаклија Васе Арлова и можда родино гнездо на општинској кући.

Посвећени су људи нешто и у научне ствари. Зна се на пример из природних наука да се лети сланина топи а зими мрзну брци од иња И у земљопису се разуму. Зна се куд се иде у воденицу на мељаву а куда у манастир на славу. Поп чита новине и брине се хоће ли бити рата. Ако се ко разболе он му чита молитву, ако оздрави помогла је молитва, ако умре . . . Божја воља!

У пролеће кокају се кокице, у лето се гута прашина и зноји при косидби. У јесен кољу се свињи, а зими навлаче се чизме и краду дрва из шуме. Живи се једном речи поетично.

Важнијих момената као и да нема у анализма сеоске једноликости, сем ако о црквеној слави избију коме кутњак, ил Јове чобанина ђаче магарац па ће се променити време. Деси се, да прође кроз село по који шерпењар, сеоски пси залају мало, окрпи се чији лонац, опет се зачује лавеж паса а шерпењар већ сео негде иза села под какву крушку па задовољно присмаче сланину. . .

Кад Мији пољару на пример разбију какогод главу при тучи Јефте говедара са сеоским проценитељем, то се већ и не рачуна за ванредан случај, јер то је већ ушло некако у обичај, кадгод се двоје објашњавају, редовно Мији пољару потече сукрвица на потиљку. У осталом, сам Мија био је о том на чисто, да то тако треба да буде.

Од културних појава може се споменути зидање ћуприје на потоку, крчмареве чизме од рускога јухта и општински бубањ. За овај бубањ говорило се у поверљивим круговима, да се на њему бајаги омацила бележникова мачка, ал биће да је то обична лаж и проста новинарска сплетка. Као да бележникова мачка незна шта је то општински бубањ!

Међу учевне и књижевно изображене људе вредно је споменути и такозваног Јелесију Требника. Он је при ношењу литије ил при резању колача обично побожно трептао очима и помагао учитељу. А имао је чудо танак глас и ванредно умео да извија по неке стихире. Отуд му и наденуше име: Требник. Радо је до душе одлазио на даће и мотао се по манастирским славама, ал он је ту слабост тумачио као да он то само за љубав кољива. Има ко му то не верује, Има ко и данас мисли да он то ради за љубав шљивовице.

И Паја Врабац је један красан човек, само да не личи на маквеног горњака. Ал то му се у осталом и не уписује много у грех, тако се некако родио. Бива то да се роди тако по неко, па мора да буде налик на маквеног горњака.

Ни Љубишко Резанац није марио да га вребају при крађи, ал обично се тако догоди, да га ипак увребају. И то га је страшно љутило. Иначе је Љубишко Резанац један врло моралан и богобојажљив човек.

Па тек Ђока Аћимов! Ђока Аћимов по изгледу сом, а по занимању: мртвозорник. Кад га човек гледа онако са стране, не би никад рекао да је он заиста мртвозорник, ал ја се смем заклети, да је Ђока Аћимов мртвозорник. Има људи који су налик на мртвозорника, па су сомови, а има људи који су налик на сома, па су мртвозорници. Може се рећи има врло различитог света у неким местима. После Ђока Аћимов је један врло савестан мртвозорник. Тако пре при избору сеоског свињара у силном доказивању и уверавању, па како се десило како се није десило, тек Јеврему Крљи стадоше неки на жуљ и као размрскаше му донекле и главу Затим

предлоге за расправљање. Да не би искупљена деца за практичан рад дуго на пољу чекала збор се сложио у томе, да се прво одржи практично предавање, које је м. учитељ г. Ђока Милић на опште задовољство и извео. За тим се извршило и остало. Збор се конститујисао изабравши за председника г. Косту Шијачког учитеља из Ст Футога, а за перовођу т. Дафину Михајловићеву из Бегеча и Жарка Алексића из Ст. Футога. Читан је поновљени предлог пословника, који је са малом изменом и допуном усвојен сав. М. учит и уредник „Школског Одјека“ г. К. Миловановић читао је своју распру: „Народни учитељ, његов положај и друштво,“ која је са пуним допадањем и бурним живео пропраћена. Изабран је на основу пословника одбор у који су ушли осим председника још као чланови К. Миловановић. из Н. Сада, Владан Стефановић из Ст. Футога и Јелисавета Павловићева из Н. Сада. За заменике Аркадије Павловић из Ст. Кера и Видосава Увелићева из Ст. Паланке. Идуће зборно место одређено је у Ст. Футогу. Пошто је још вођен говор о предавању г. Милића и о распри г. Миловановића г. референт је закључио збор са жељом да се учитељство опет скорим нађе тако заједно и о напретку своме и школином већа.

Политичке вести.

Угарска. У седници заступничке куће био је на дневном реду законски предлог о поравнању. Силађијев предлог, да се ти предлози о поравнању предаду стручним одборима наишао је на велик отпор у независној странци. Како је председник исте странке Кошут, због последица једног двобоја, био спречен да на седницу дође, то је Лудвиг Олај у име независне странке тражио, да се предлози о поравнању прво саопште заступницима, па онда да се предаду стручним одборима и оделењима. Мин. председник Бинфи позивајући се на досадањи тридесетгодишњи обичај: моли, да се ти предлози одмах стручним одборима предаду. Како су 25 члана независне странке поднели предлог, да се о томе тек сутра дан гласа, то ниједан законски предлог тога дана није могао бити примљен.

— Затим је продужена расправа о допуни плате некатоличких свештеника, у којој је најзначајнији био говор Молнара, који је жестоко устао против владе и њених смерова. По том је седница одгођена до сутра дан.

Аустрија. Царевинско веће одржало је у среду своју прву редовну седницу после ускршних празника. Положај владе и странака још никако да се реши. Мин. предс. не труди се ни мало, да се стање побољша и уреди, а словенска већина чека сложно, како ће се свршити језично поравнање. Министарство је прво изнело пред веће поравнање са Угарском. Затим се прешло на расправу предлога немачке мањине, да се пређашње министарство Баденијево оптужи. Затим ће се прећи на расправу о језичном поравнању. Као прешне предлоге поднеће влада закон о привременом финансијском уређењу и трговачку конвенцију са Јапаном. Влада већ сада прети, да ће се веће одгодити, ако се буду изродиле какове сметње при расправи о језичном поравнању.

Русија. Није сигурно, да ће одмах после последње речи (ултиматума) америчке владе букнути рат. Сигурно ће Шпанија сачекати прво непријатељски корак, па да му се оружјем у руци одупре.

Француска. „Фигаро“ доноси из Рима, како је једна европска сила позвала папу да поради, те да се стиша шпанско амерички сукоб на начин, којим се поступило 1866 год. са уступањем Венеције По томе би Шпанија имала понудити Кубу папи, као што је Аустрија уступила Венецију Наполеону III. Тиме би понос Шпанијин био сачуван, а рат избегнут, који би врло лако довео у опасност и остале шпанске насеобине. Папа је примио тај предлог, али је изјавио, да неће први да започне решавање тог питања. Франкфуртске новине доносе исту таку вест, само што додају, да ће папа затим уступити Кубу Америци.

Немачка. Шпанија је запитала Немачку владу, да ли не би могла купити у Немачкој топова. Влада немачка је одбила захтев Шпаније, наваћајући, да и Америци такођер неће продати, у случају да и она затражи.

Енглеска. Из кругова, што су близу председнику сев. амер. држава Мак-Кинлеу износи се, како Мак-Кинлеј тврди, да ће рат врло кратко време трајати, пошто је америчка влада велике припреме учинила, које се неће на јавност износити. Намерава се да се склопи зајам од сто милијуна рубаља.

Шпанија. У среду су одржали у сенатској дворани, чланови већине обе коморе седницу, у којој је мин. председник Сагаста изнео, како је стање врло озбиљно, околности тако необичне, да се мора живо радити а не говором време трећити, ако се хоће опасности на супрот да стане. Покушава се, да се славна повесница Шпаније упрља клеветама. Шпанска влада покушала је све могуће, како би се избегао рат, који се сад силом изазива, покушала је све, што јој част и целина Шпаније допушта Али се сад смера, да се шпанска част осрамоти и уништи и шпански посед окрњи — то Шпанија не може трпети. Није сад време рече председник — да се ствара парламентаран програм. Дао Бог да се сви Шпањолци у часу ове опасности удруже, као што су и оци њихови чинили, кад је неко њиховом поседу загрозио. Данашњи нападај је најсрамнији, које се мора забележити. Сагаста препоручује затим, да се што пре састану обе коморе, како би влади и народу пружили средства за одбрану светих интереса своје домовине. Шпанија неће дозволити да јој се не кажњено одузме и једна стопа земље.

Америка. Председник Мак-Кинлеји потписао је јуче последњу реч (ултиматум) америчких уједињених држава управљену на Шпанију.

ДОПИСИ.

Оросламош, 8. априла. У 14. бр. вршачке „Будућности“ изашао је неки допис из нашега места, а из пера неког „Србина оросламошанина“ (?) у коме се размеће тај делија, те на сва уста хоће да поплаши 50 овдашњих угледних људи, који су потписали оно отворено писмо, упућено на овдашњег пароха Миливоја Милошевића, које је отштампано у 43. бр „Заставе“. Тај делија, баш јуначки прети, а највише „радикалу, родољубу“ — и приповеда како је поп Миливој за пуних 11 год. „лепо и поштено вршио своје дужности“.

Ја се не бих ни освртао на тај допис, који је пун неистине из узрока, што познајем ту тицу по перјуу, што се крије за „Србином оросламошанином“,

Што ме је ипак навело, да се пера латим и осврнем на тај допис то је, што је тај мудри бранитељ овдашњег пароха наручио тај број „Будућности“ и растурио га у неколико примерака међу своје по селу, да би се у народу што више о томе говорило, те да би и ствар што страшнија изгледала, а тиме и да у очима овдашњег света утуче — њему мрског „радикала — родољуба“, који је њему и његовим пришипетљама, а и његову штићенику кост у грлу. Ради овдашњег света дакле, хоћу с' дозволом славног уредништва овог цењеног листа, да се позабавим мало са тим дописником, те ћу да идем по реду у томе допису, те да на све те неистине по реду одговорим „Дакле“.

„Стани мало од Добоја Мујо,
И ми коња за трку имамо!“

Одмах у почетку тога дописа вели се, да се у оном отвореном писму „сумњичи и напада“ поп Миливој, а то ти је „Србине Оросламошанине“ прва неистина Свак живи, који је год прочитао оно отворено писмо неможе у њему наћи никаква „нападаја“ на поп Миливоја. У њему се пита поп Миливој, на што су му потписи, које је по селу купио, — а то право ваљда имају овдашњи људи и чланови општинске управе, — јер су на њему потписани осим једнога с в и чланови цркв. одбора, па и с і и чланови школ. одбора, осим опет само једног и многи скупштинари. Или је зар по твојој логици г. дописниче свештеник неприкосновен те га ни питати није слободно?!

Даље велиш онако увијено, да се тај „радикал — родољуб“ није с м е о потписати на оно отворено писмо, а то ти је друга неистина! Радикал тај, на кога си се ти тако жестоко „ополчио“ није кукавица теби равна, те се најмање боји тебе и твога штићеника. Оно отворено писмо није потписао само стога, што није био за то, да се у њему штеди и у рукавицама говори се поп Миливојем, — зато видиш није х т е о „радикал“ да се потпише. Даље велиш, да ће за који дан сви ти што су потписали отворено писмо бити позвани у Сегедин „пред кримнални прес процес“ (ово си ваљда неписао за то, да изгледа што страшније) и да је поп Миливој преко адвоката Корманоша предао тужбу „криминалну“, — а то ти је трећа неистина — Онај дан, када си ти писао твој виспремни допис позвао је адвокат поп Миливојев петорицу прво потписаних за трећи дан ускрса, да у Сегедин к' њему дођу и да се са његовим клијентом мирним путем измире, те им је том приликом бомбастичким фразама запретио, да ће их тужити, ако на измиру не дођу, Из тога се писма дакле јасно види да поп Миливој још није тужио, но је људе звао да се мире.

А сад „Србине Оросламошанине“ прелазим на најбезобзирнији део твога дописа, а уједно и на четврту и најкрупнију неистину у њему. Та велиш да је „и тебе“ звао тај „научени и храбри радикал родољуб“ да потпишеш оно писмо. На то ти одговарам да си ти, најбезобзирнији човек ако ми за 8 или 14 дана горњу твоју тврдњу не докажеш. Не тебе него ни једнога човека у Оросламошу нема, кога је теби мрски радикал звао да потпише оно писмо, — па га доследно томе нико није ни могао одбити па ни ти — вајни јуначе. Таки се „малер“ могао десити само твоме штићенику, јер јер је он сам лично ишао и молио неке и неке да потпишу ту његову молбу, шта ли је, у којој се он сам узноси и велича као да таква свештеника нема у читавој митрополији. Ако ти је по вољи г. дописниче, да се увериш да је тако прошао упитај на пр. Милана Нецковог, Вељка Радиног и друге.

А сад да пређемо даље на твоју „мудру“ и „истиниту“ писанију. Велиш, да си чуо у Сегедину од српске господе, да се адвокат Кормањош јако радује што је добио тај процес, јер они потписани имају имања па ће их адвокат „помусти и огуљити и огуљити до миле воље“. Зашто си то написао? Да ли за то што си и сам тога уверења, или за то да што већма поплашиш оне потписане на писму? Ако је оно прво онда си тиме показао само, како си заблудио — а ако је оно друго, е то ти видиш није упалило, — та неплаше се курјаци са овчијом кожом! Ти ваљда знаш виспремни дописниче, да ми не живимо у Турској, знаш да у нашој отаџбини има суда и закона, те да нико никог не може „мусти и гулити до миле воље“ па ни тај адвокат Кормањош! А шта тамо даље питаш ко је и какав је тај радикал, велим ти:

„не будали незнана делијо,
а шта питаш, кад га добро знадеш.?“

А сад на оно, што ти рече да је твој штићеник „за 11 година дана своје дужности лепо и поштено вршио“. — Хм! Мој виспремни дописниче, да ли си ти ту истину казао или не, видеће мо за кратко време док се доврши истрага против попа Миливоја, а у ствари руковања са овдашњим школским фондом, која је у току. Па видиш, баш резултат те истраге чека и тај радикал, те да се онда и он мало поразговори са твојим штићеником. Радикал тај неће — као по Богу ти — да истрчава као ждребе пред руду, него ће да сачека резултат те истраге, да њоме крунише слику!

Што ти даље велиш за радикала да хоће да сакрије „своје погрешке и лењост“ — на то ти велим: дела, кад си такав јунак од међдана, изнеси ти пред сав српски свет све те „погрешке“ и ту „лењост“ његову, — а шта га кријеш? Недај му бар ти, који си тако мудар и учен, да сакрије те своје „погрешке и лењост“!

На оно, што жалиш људе, који су оно отворено писмо потписали, одговарам ти, да ти људи не требају твојег сажалења. Они би се — верујем — само стидили, кад би их т и хвалио и узносио.

Што велиш, да су „прости“ — е гле чуда! Требали су доћи к' теби, да им ти даш од твоје силне мудрости, мало на зајам!

Него сад на завршетку, допусти ми, да ти ставим једно питање, на које ћеш ми — ако си човек без сумње одговорити.

Кад је тај твој штићеник „за 11 година своје дужности лепо и поштено вршио“, реци ми молимте, зашто га ти и сви твоји нисте при истраги о Благовестима о. г. бранили од нападаја ових „проста-

---

кад је Јеврем Крља умро од стида и срамоте, а Ђока Аћимов се замисли и констатује: у з р о к с м р т и — Б о ж ј а в о љ а. По селима се већином умире: Божјом вољом.

Само је једаред погрешио у свом званичном делокругу. Умочио перо, укезечио очима па написа са свим озбиљно: занимање: в о д е н а б о л е с т; узрок смрти: ч о б а н и н.

Преко недеље уме да наиђе у село и Јанко пекар са тврдим земичкама на леђима и меким осмејком на лицу. Он се осећа донекле и шаљивим. Радо носи поздраве од попадије из једног села попадији у друго село и поздраве од попадије из другог села попадији у прво село. Смеје се задовољно и носи поздраве. Прича колико је бележниковица у другом селу насадила квочака и колико се учитељски опет трећем селу излегло већ до сада пилића. Деца трче око њега, чкиље очима у переце и весело се кикоћу кад духне своју пекарску свиралу, која по кад кад врло комичне звуке уме да пушта од себе Због тога је Јанко и мислио за себе, да је шаљивчина. Сви му се обрадују кад дође. Он проноси новости, прича о курјаковима и особито уме да хвали своју робу. Тако слатко уме да хвали и измишљава неке приповетке, биш као да му нису земичке тврде.

Врло је знатна особа и Васа поштар, ако се онај, што носи поштанску торбу зове — поштар. Ал да се баш Васа зове, у то нису ни сеоски врапци под стрехом сумњали.

Боже какав ли је то Васа био! Ја сам у свом животу видео свакојаких Васа, ал оваког Васу још никад нисам видео. Омален, округао, пупав са влажним очима. На први мах изгледа као ваљушак неки, а кад се човек мало боље загледа, тек онда ће видети, да није ваљушак нег пуце са прслука. Управо он се сав састоји из три дела: ониске ногаре, бокасто буре и омање буренце, то јест: ноге, труп и глава. Ал какав је то труп! Његове очи не виде врхове од опанака, доле пупак, горе небо. Имао је Васа и подбрадак, који је врло личио цигерњачи привезаној око браде. Он је уједно и добошар сеоски. Обешењаци из села пронели су били глас, као да он и не удара маљицама о добош, већ бајаги о свој рођени трбух. Међутим то није истина... Васа је умео врло лепо да тандрче по затегнутој кожи и због тога је имао о себи врло узвишено мишљење. Кад је блато он док удара маљицама, диже непрестано час једну час другу ногу, и то из физикалних разлога, да се не би заглибио.

Али је Васа најзанимљивији и скоро рећи најидиличнији кад је у свом најзваничнијем својству, кад иде по пошту. Да сам сликар ја бих насликао: омалена здепаста човека са облим контурама, где се погурио вукући две огромне торбетине на леђи, а са чела му капљу топле каплице зноја... Ако снег веје још јо интересантније! Цела ова фигура заокружи се разапетим кишобраном, који бајаги чува кожну торбу од влаге и издрпано одели од снега. Комплетно узевши не вреди све оно под кишобраном заједно, колико сам кишобран. Много би некако природније изгледало да савије кишобран, који нешто вреди, па да га сакрије од кише под одело, које и онако ништа не вреди. Али робинзонска његова природа хтела је баш онако.

Ох, како се по некад са нестрпљењем очекује Васа са торбом. Каквих ли све разних ствари не буде по кадкад у торби! Ђока Супа има писмо из Коморана од солдата инфантеристе, где поздравља Наума Карагачу и Јефту Аркадиног и поздравља Нану Јесигрињу и Тодора Свраку и све поздравља у селу и крмача ако се опрасила да му о Божићу пошљу прасећу главу и Мару девојку поздравља, ако је рада чути за њега... Па онда Јова Рода добио опет неку књигу са сликама и семењем.. А попа добио новине. Боже, Боже, шта ли све нема у тим новинама! И како једна баба има сто четрнаест година, и како је један скочио са гвоздене ћуприје па се удавио, како су на некој црквеној слави разбили боцу са вином о главу једног одборника и пуно тако новости, које се са особитом насладом крај топле пећке и луле дувана могу да читају... Па госпођица Нера са обрвама као пијавице и насмешљивим уснама добила неко ружичасто писмо што мирише на љубичицу и место печата има: срце прободено стрелом.

Веје Боже снег кадгод, мислиш затрпа и село и тороњ и све, све. Васа се запурио газећи својим огромним чизмама по навејаним сметовима па се хвата ближе села.

Попа изиђе скоро из села пред њега ..

Страшно је то у селу бити беспослен а без новина! Шта ли већ није шушкао..... Прво је чистио и прашио и зејтином по мало мазао онај стари сахат на зиду и разне експерименте кушао на њему. Кад га је покварио лати те жрнала и са особитом па ијом поче да меље каву. Најпосле самеље и каву. После је почео да лупка прстима у прозор, гледао како снег веје и звиждао неку арију, што је још као благодејанац научио од карловачких верглаша. Ал паметном човеку мора се најпосле, ма како то лепо било лупати прстима у прозор и гледати како снег веје, ипак и то досадити. Да су му лепо новине, да се извали крај топле пећке, да шмркне задовољно па да на тенане онако замезетише оне кусне новинарске посластице.

У селу је још врло уочљива појава и Аврама Суботе који је провео цео свој век у чупавој шубари и пуној нади, да ће се дочепати кад било општинског свињарства и бича са швигаром, као скиптара ове значајне службе. Међутим нада му је остала јалова, шубара се олињала и погнутом главом врши и даље свој провизорни посао, то јест копа раке и пије ракије.

Па Арон! Мислио би човек по имену да се занима старозаветним пророцима и стварима богоугодним, а он међутим коље свиње по селу и иде на Дунав по рибу. Њега су сви поштовали и уважавали, јер за његовом руком много је слађа свињетина и много напрениje кобасице. Осим тога, тако је крупно умео да виче селом: рибе, рибе!, мислио би човек да су све од по киле шарани и сомови, а оно црвенперке мало веће од пребранца.

Свеједно, тек у селу се врло лепо живи. Печени јаганци на ражњу, јесења лапавица и деда Симин магарац — идилични символи сеоске романтике.

Ignotus.

ка“? Зашто нисте онда сложно, као људи, устали и побијали наводе и нападаје, зашто нисте онда кад вам се најлепша прилика дала одбранили га, те да сте негативно одговорили епарх. изасланику, — зашто се онда тако не „разглаголисте“ већ:

сви јунаци ником поникоше,
црној земљи очи оборише“.

На то ми видиш одговори „Србине Оросламошанине“ (?) па ће мо се онда даље разговарати, ако ти т. ј. по вољи буде.

А сад — да се опростимо!

Ти се ниси потписао твојим именом на ону твоју писанију, па те ја ипак добро знам, па ћу и ја да сљедујем твоме примеру, а уздајући да ћеш и ти мене познати, та мудар си за Бога! — па ћу се на ову своју писанију потписати именом, којим си ме сам окрстити изволео, дакле:

Радикал — родољуб.

Вести из места и са стране.

Од уредништва. У прошлом броју „Заставе“ донели смо допис из Беча, у коме се износи интервјев са извесним господином о Црној Гори. Овом допису дали смо нарочито места, што мислимо баш тим поводом да донесемо одговор и становиште уредништва у опште на ствари овакове прилике.

Поправка цркве. Српска прав. црк. општина новосадска подиће у недељу 12. (24.) априла 1898, после св. службе јабуку и крст на св. Успенској цркви.

Исправак. У броју 52. „Заставе“, у чланку о књижевној педесетогодишњици Јов. Сундечића, поткрале се, у хитњи, ове погрешке штампарске. На страни 3. тога броја, у ступцу 2. у реду 22. озгоре иза речи: којима је судба — изостало је: намјенила живот и смрт, славу и невољу у јединој истој. На истој страни, у истом ступцу у реду 16. оздоле, место: ето, за чудо пола столећа, треба: ето за пуно пола столећа... и т. д.

Крађа на угарској државној жељезници. Бечки лист „Фремденблат“ донео је недавно, како се на уг. држ. железници већ од дужег времена често дешавају повеће крађе, и у пркос пажљивом трагању полиције, не могоше ући лоповима у траг. Да је по државу то врло непријатно било, разуме се по себи, јер је држава велике одштете морала давати за украдене ствари. Отварани су били чак и они вагони, који су оловом заливеним затворени били, а из њих је нестајало све што је најскупље и најбоље. Још у почетку се одмах посумњало, да те крађе врши, читава извежбана чета и једва је пошло за руком да се лопови похватају. Колико се узбунили пештански грађани, свакоме ће бити јасно кад наведемо, да су у ту крађу помешани многи угледни и имућни фабриканти из Пеште и околине као и многи грађани.

Нови сатови на жељезницама. Управитељи аустријских, угарских и босанско-херцеговачких жељезница, решили су на скорашњем састанку своме у Пешти, да се на жељезници рачуна од по ноћи до по ноћи т. ј. од 1. до 24 сата. По овоме ће на скоро на жељезничким сатовима стајати место 1, 2, 3 и т. д. сати после подне 13, 14, 15 и т. д. На ово ће се сигурно и многе сајџије угледати, те ће мо тако наскоро имати џепне сатове који показују 24 сата.

Пријатна пажња. Г. Мориц Трубер, нови секретар француске легације на Цетињу, чим је дошао у Црну Гору написао је под првим утиском један лијеп сонет под насловом „Le Monténégrin“ који доносимо овдје у преводу г. Ж. Драговића, који га је по пишћевој дозволи с рукописа превео. Свесрдно поздрављамо овај пјеснички производ француског пјесника-дипломата, као видљиви израз пријатељства његова према Црној Гори и Црногорцима.

Црногорац.

Бедем кршних гора поље обавија,
Лагано се пољем Црногорац шеће,
Безбрижно и гордо напријед се креће,
Под обрвом мрком око му се сија.

Границе му бојна магла не завија.
Тишина је тамо, не чује се јека,
А у миру што се многом крвљу стека',
Црна Гора горда мирно се развија'.

Ал' јунаци стари вични бојној муци,
Још оружје држе у јуначкој руци,
На којему сунце лик свој огледива;

А када охоли свој стас поисправе,
Траг стечене давно старе бојне славе
Из дубине црна ока одсјајива.

Из „Гл. Црногорца“.

Свечаност у спомен Бељинскога. 26. и 27. маја биће у Москви велика свечаност у славу великога вускога критичара, која ће трајати оба дана. Први дан биће свечаност више општег, а други дан више литерарног карактера.

Гадна освета. Како нам из Земуна јављају прошлу недељу напао је бив. учитељ Лазић ондашњег свештеника Д. Руварца, ибатином, које је горњи у део био од олова, задао му по глави више тешких озледа. Још се незна хоће ли свештеник Руварац преболети ране. Лазића је суд одмах притворио. Као узрок освете навађе се лично непријатељство.

Предавање о српским кућним задругама у Берлину. У редовној седници „међународног удружења за упоредну правну знаност и националну економију“ у Берлину држао је 11. (23.) марта тајни саветник и редовни професор државних наука на берлинском свеучилишту др. Август Мајцен предавање о „комунизму и аграрним стварима“, у коме је највише говорио о српским задругама. Он рече, да је тај предмет претресен од почетка аграрно-историских испитивања од Хакст-хајзена, Мена лавлеја и других, и да је увек за основу служила позната слика српске кућне задруге. Они су сличне заметке код разних народа развијали и попуњавали те узели, да би се код свих народа било развило комунистично аграрно биће, које би краће или дуже време трајало. Онда је оцртао кућне задруге код Славена, те се опширно задржао код јединог славенског државног бића, које је данас сачувало своју потпуну стару установу на основу породичног комунизма, заједнице, — а то је Црна Гора. Но ипак не може се ни тамо, рече, она стара једноставност очувати, и шта ће на крају крајева бити са тим народним уставом, не може се казати. Ни код једног другог народа, изузевши Инде, не налази се така кућна задруга као код Срба.

Лед у Далмацији. Прошле недеље падао је у Далмацији лед, који је починио грдне штете на њивама, а особито на воћкама и виноградима за ове последње се држи да су сасвим пропали, јер је туча све пупке уништила. Јадни Далматинци, који су већ и ове године глађу се патили, шта ће тек радити до године. Ондашње власти свакако ће што пре прискочити у помоћ тим јадницима.

☛ Уз данашњи број нашега листа иде додатак.

Најновије вести.

Шпанија и Сев Америка. Вест да се кубански усташи хоће да покоре, није истинита. Исто тако неистинита је вест, да европске силе хоће по ново да посредују. По најновијим вестима, шпанске флоте ће одсада уништити све американске трговачке лађе, па ма и под страном којом заставом пловиле. Шпанија ће избегавати да објави рат, да би се доказала суровост америчког поступка. Ако закључак америчког конгреса буде ултиматумом, (о чему се не сумња више) пропраћен, шпански посланик у Вашингтону затражиће своје путне исправе, али и онда неће Шпанија рат објавити. Шпањолци ће просто чекати Американце на Куби, оружјем се њеном мешању одупрети, и оставити Америци да она у томе поступку нађе узрок за објаву рата.

ИЗ НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ.

Русија и њена новчана вредност од метала.

Моћ и снага Русије, била је и до сад свагда, виђена и призната, али не тако и код оних, којима то није ишло у рачун, јер им њихова шпекулација није дозвољавала, да то Русији признаду, али ево са преустројством пољопривреде, коју је Русија недавно са својом металном новчаницом увела, добила је њена вредност, стално признање целога света. У Русији је на почетку 1897. године узакоњена метална новчана вредност, са којом је 1 империјал на 15 рубаља, а полуимперијал на 7 ½ рубаља стално утврђен, те је тога доба и та златна новчаница (империјал) са обележењем горње вредности. По закону од 17. августа 1885. један полуимперијал садржи у себи 5·80675 грама чистог злата, међутим једна златица од 20 франака само 5·001014 грама чиста злата у себи има, које је једнако вредности од 16.2082 марака. По горњим дакле, курзовима новчана вредност једне рубље утврђена је на 2.16 марке у злату, што је у целоме свету велико изненађење изазвало тако, да се сада по свима светским новчаним пијацама само руске рубље траже, — купују, јер иста са том вредности, више злата у себи садржи него ма која, друга новчаница, у злату рачунајући.

Пре овог преустројства, које је Русија спровела, овако је вредност рубље (од 100 комада) последњих година по светским пијацама цењена:

година:	најнижи курс:	средњи курс:	највећи курс:
1884	197.62	205.81	212.10
1885	199 71	204.58	213.39
1886	189.68	197.77	203.54
1887	177.31	181.17	189.38
1887	165.93	189.31	217.38
1889	208 78	214.39	218.29
1890	221.28	235.43	258.07
1891	198.49	224.57	241.40
1892	199.46	204.93	214.87
1893	206.75	212.99	215.54
1894	218 59	219.97	221.61
1895	218.62	219.73	220.94

Уређење руске новчане вредности, добило је своју важност а постигнут је по Русију тај успех нарочито услед тога, што је у 90. годинама руски министар финансија са ретком издржљивошћу, а још већом опрезношћу, накупио, и сачуво у државним ризницама, грдне залихе злата, што ни једна држава, нити је икад била, нити какогод била, у стању, то показати.

У 1897. години, имала је руска влада у рукама, сачуваног, залишног злата од 1144 милијона рубаља, у 1884. год. је залихе злата износила само 297 мулијона рубаља, докле прираст од 847 милијона рубаља 8 септембра 1897. износила је та залиха до 3053 милијона франака, а то је до сада највећа залиха злата у целом свету. 2×2=4=

Вести.

Како треба коње прати? На коњима се обично перу прљава места, копита и дуге длаке (као грива, реп и кићанке на ногама). За прање употребљују обично крпе али бољи су сунђери и то за сваког коња по један сунђер, ако пак то не може бити онда кад једног коња очистимо односно оперемо треба сунђер добро испрати па тек онда другог прати. Поред сунђера се употребљује и четка а вода се узима са свим обична. После прања треба коња дотле рибати док се са свим не осуши. Прање као и купање коња се препоручује ради њиховог освежавања. Питање, да ли да се коњи хладном водом перу, није решено. Прање бива овако. Узме се осредњи сунђер па се умочи у воду и онда се цеди по телу коњском; затим се мокри делови тела чисте са четком, која је у воду умочена, и то у правцу, којим длаке иду; затим се исцеди вода коњ се мало провода, да се горе на површини осуши и онда се дотле сламом риба док се са свим не осуши, кад је лепо време коњи се перу напоље, али кад је хладно треба коње под кровом прати, где је топлије него напољу. Рекосмо да треба сваки коњ да има засебан сунђер и то стога, што се, кад се перу очи, ноздрва, потрбушина и исподрепина, са једним сунђером могу врло лако пренети болести са једног коња на другог Зар мало која болест буде на други начин пренесена него тако? **Шајтински.**

Зрнаста храна. Најбоља храна за коња је зоб. Коњи је лако варе, потпуно троше а што је најглавније даје снаге. Добра зоб мора бити крупна и ако није тако звана црна зоб, беличасто жута. Ако је зоб жута као восак или сиве боје значи да је покварена, а ако је зеленкасте боје незрела. Што је поједино зрно краће и дебље и што је љуска финија, то је и зоб боља; зрно мора бити са свим здраво — неповређено, сухо бело и брашнасто. Доброта зоби се одређује по мери и чистоти. По прописима за ц. и кр. војску мора хектолитар (100 литара) чисте, за магацин спремљене, зоби бити најмање 41 кг. тежак. На одпатке (страна тела као грахорица, дивљи мак, земља, прашина, камичци и т. д.) не сме се више од 3·5% рачунати. Плеснива зоб, која је загушљива мириса не сме се употребљавати као храна. Нова зоб не шкоди коњима. али им се иста даје обично после 6—8 недеља и то кад се са свим осуши т. ј. кад изветри вода, која је у зоби. Да се зоб очисти од прашине мора се провејати. Само старим коњима и ждребадима даје се прекрупа од зоби. — Одмах иза зоби долази јечам. Јечам храни боље од зоби, али даје мање снаге. Јечам храни екстензивно, али не интензивно. Прелаз са зоби на јечам, треба да је поступан. — Кукуруз храни такођер врло добро само коњи губе од свог темперамента, зноје се јако и пре се уморе. Коњима, од којих се тражи брзина и истрајност, не може се давати кукуруз место зоби, али за коње, који раде полако и тешке послове, кукуруз је врло добар. Боља је прекрупа него ли да се дају цела зрна. — Раж и пшеница треба да се у врло молој мери даје а са великом пажњом. Обоје се због своје гњецавости тешко вари. Пшеница се због скупоће врло ретко и употребљава за храну. А кад се употребљава оболу коњи врло често од колике. **Шајтински.**

Званичне забелешке будимпештанске берзе

8. (20.) априла 1898.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81, цене од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — н.; нова од 13 ф. — н. до 13 ф. 80 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 100 килгр. од — ф. — н. до — ф. — нов. нова од 12 ф. 95 н. до 13 ф. 65 н.; бачка, стара какв. по хкл. од 75 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од — ф. — н. до — ф. — н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кгр. од 9 ф. 15 н. до 9 ф. 25 н.: друге врсте, каквоћа по хектолитру од 70 од 72 цена од 100 кгр. од 9 ф. 06 н. до 9 ф. 10 нов.

Јечам, нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 6 ф. 60 н. до 6 фор. 90 нов.; за кочиво, какв. по хл. од 62 до 64, цена 7 фор. — н. до 7 ф. 50 н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, нова 8 ф. — н. до 9 ф. 50 н.

Зобнова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 7 ф. — н. до 7 ф. 30 нов.

Кукуруз стари, банатски, какв. по хл, од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 40 н. до 5 фор. 50 н. остали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 5 ф. 35 н. до 5 ф. 40 н

Репица, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 12 ф. 25 н. до 12 ф. 35 н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — ф. — н.

Маст, 100 кгр. 59 ф. — н. до 60 ф. — н.

Сланина, 100 кгр. 52 ф. — н.; сушена 52 ф. 50 н.

Шљиве, босанске 100 кгр. од 11 фр. 50 н. до 16 фор. 50 н.; славонске 100 кгр. — ф. — н. до — ф.

За пренос робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 22 нов. до 23 нов. од Новог Сада од 19 нов. до 21 н. од Бездана од 13 н. до 14 н.; по Тиси: од Сегедина од 23 н. до 24 н. од Сенте од 22 н. до 23 н. од Титела од 20 н. до 2(н.; по Сави: од Митровице од — н. до — н.; по Бегеју: од Темишвара од 32 н. до 38 н. од Вел. Бечкерека од 23 н. до 24 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

8. (20.) априла 1898.

Дукати	5 ф. 68 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 52 н.
Угарска златна рента	120 ф. 80 н.
Угарска крунска рента	99 ф. — н.
Аустријска златна рента	101 ф. 65 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.)	58 ф. 90 н.

Преглед трговине у прошлој недељи.

Петролеј: фијуманско-амерички петролеј 21 ф. 50 н. фијуманско-руски петролеј 17 ф. 50 н., салонски, оршавски петролеј 16 ф. — н., кронштатски петролеј 14 ф. 50 н., све од 100 кил. нето са 20 проц. таре са бурадима, царина се узима у Будимпешти; угарски петролеј са три крста 17 ф. 75 н., са два крста — ф. — н. нето од 100 кил., нето тара инклузиве Барел аб Будимпешта.

Шећер: Прва врста 37 ф. — н., шећер на коцке 38 ф. — н., лошији 36 ф. — н. франко у Будимпешти. Све од 100 кил.

Вуна: летња 67—80 ф., боља роба 91—93 ф., зимска 100—107 ф., бела летња 108—114 ф., лошија бачка 100—101 ф., бачка без мане 100—102 ф., цигаја 90—96 фор. Све од 100 клгр.

Трговина.

НОВИ САД, 9. априла. Пшеница прве каквоће фор. 13·20—— н. Пшеница средња 12 фор. 80 н. до — н. Пшеница лакша роба ф. 11.80 Наполица ф. 10·50 до 11·50 Јечам ф. 6·40—70 нов. Зоб 6 ф. 50—70 н. — Кукуруз у зрну 5 ф. 40 до 60 нов. Маст 64 ф. Сланина сува 64 ф. дебела паљена 66 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 50—52 нов.
„ средњи . . 47—48 нов.
„ лаки . . . 44—45 нов.
Све од 1 килограма.
Теоци . 25—28 нов. по клгр.
Јагњци 5—12 фор. по пару.
Овци . ——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

8. априла било је . . . . . 3·94 мет.
9. априла било је . . . . . 3·95 мет

*

Брашно, 19. априла по нов. кал. Фино брашно: Нумера 0 — 19 ф. 80 н.; — 1. — 19 ф. 40 н. 2. — 19 ф. —.; 3. — 18 ф. 60 н.; брашно за лебац: Нумера 4. — 18 ф. 20 н.; 5. — 18 ф. — н. — 6. 17 ф. 60 н.; — 6а. — фор. — н.; — 7. 15 ф — н. брашно несејано: I. — 15 фор. — н.; II. — 14 ф. 60 н. мекиње: 5 ф. — н.; грис прве и друге врсте, 20 фор. 40 н.; треће врсте: 20 ф. — н. Све од 100 килограма. Цене су парног млина Валтазара Фајта у Новом Саду.

*

БЕЧ, 19. априла п. р. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 8177 к., дошло је 4149 ком. млађе врсте, 3935 комада угојених мађ. соја —. Свега 8084 комада дотерано.

Трговина је била трома.

Продало се:

Прима роба 54—55 н. изнимно — н.
Средња „ 50—52 н.
Сремска „ 50—52 н.
Назимад „ 44—48 н.
Цена је сланини 54—— ф.
„ „ масти 60—— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4415 комада, од којих беше 3505 угојених и 910 ком. мршавих.

Трговина је била трома.

Немачке прима	— — — 40—41	нов.
Слабије	— — — — — 36—37	„
Мађарске прима	— — — 36—37	„
Средње	— — — — — 26—32	„
Бикови немачки прима	— 31—32	„
Бикови немачки слабији	— 25—28	„

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

*

БЕЧ, 18. априла п. римском 1898. (Извештај воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 4502 ком. т. ј. 3059 мађарског, 586 галичког и 857 немачког соја.

Продавало се за 100 килограма живе тежине: мађарски од ф. 23 32, прима до фр. 37.— галички од фор. 24—32, прима до 37·—, немачки од 27—36, прима ф., 40·—

Слабије врсте, бикови и краве од ф. 19—31.

*

БЕЧ, 19. априла по рим. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 8177 ком. а смештено за продају 4149 назимади и 3935 тешких свиња мађарског соја.

Услед много већег догона цене опет натраг ударише.

Продавало се:

Прима роба од	54—56	новчића
Средња „ „	52—53	„
Лака „ „	47—50	„
Назимад „ „	35—47	„

на килограм живе тежине без потрошарине.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Српска књижара и штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.

ЗА СРПСКУ ОМЛАДИНУ!

Да нашој српској омладини пружимо **здраве душевне забаве, којом ће да се оплемењава и доцније у животу** да постане оно што треба да је — ево издајемо књижице: **„Приповетке чувеног светског књижевника Хриштофа Шмита“** за зрелију омладину ради поуке: **како се постаје карактер у животу. Ове књижице прави су урес у немачке књижевности** — а овај велики књижевник посветио је свој ум и срце својој омладини поучавајући је о добром, лепом и племенитом — те су ове приповетке једна од друге лепша и поучнија.

А да би се ове књижице што више међу омладину шириле — иставили **смо им незнатну цену, цену јефтинију него што је и у самом оригиналу велике и богате немачке књижевности, где су ове књижице двојином скупље, него што су у нашем српском издању.**

За овај мах изашле су ове књижице и могу се добити:

Свака књижица има у обиму 32—48 стр.

Ускршње јаје приповетка Хр. Шмита	0·8
Голупче, » » »	0 5
Пожар » » »	0·5
Најбоље насљедство прип. Хр. Шмита	0·5
Дрвени крст приповетка Хр. Шмита	0·5
а у штампи се налази	
Шарени лептир прип. Хр. Шмита	10
Вадње вече « « «	0.5

а биће доцније и још других, ако се одзив п. н. публике и буде показао.

Осим ових нека је препоручена и

Библиотека за старо и младо

књиге врло занимљиве поучне и моралне, приповетке и приче — преведене из првих светских књижевности.

Свака књига има 2 табака 32 стране.

Украшена сликом насловном — до сад најјефтинија у Српству.

ЦЕНА ЈЕ САМО 5 НОВЧИЋА.

Бекство из ропства. Индијанска приповетка.
На биволском језеру или прерijски бељац.
Издајица. Прип. из живота јужних Индијанаца.
Асторија. Приповетка из дивљачких крајева.
Робовски Трг. Приповетка из јужних крајева.
Из шуме. Приповетка из американског ратовања.
Црни соко или бој на Хорикон-језеру. Индијанска приповетка из колонијалнога рата.
Златан рудник. Приповетка из Блек-Хила.
Дабровци, Приповетка из поречја реке Мисури.
Осанта, лепа ћи поглавичина. Индијанска прича.
Опасно бекство. Индијанска приповетка.
Насељеници. Американска приповетка.
Годину дана међу Индијанцима. Приповетка.
Врачање старе Циганке. Приповетка.
Траперска породица. Приповетка.
Страдалници на мору. Приповетка из Сунда-мора.
Петар Велики цар руски и стрелци. — **Чудна парница.** Приповетке
Млетачки трговац. — **Ромео и Јулија.** — **Кобна кројачева мера.** Приповетке.
Десет дана на сплаву. Приповетка.
У великој нужди. — **Стари шумар.** Приповетке.
Десет година у Сибирији. По причању једног осуђеника од Хари Корнера.
На броду китоловаца. Приповетка.

Наш опширан ценовник шаљемо свакоме по жељи о нашем трошку — franko.

Нови Сад, пред Васкрс 1898.

С поштовањем
српска књижара
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
156 код „Св. Саве“.

✝

ПАРАСТОС.

Извештавамо сроднике, пријатеље и познанике, да ћемо нашем незаборављеном брату, ујаку и сроднику

ВАСИ МИЛУТИНОВИЋУ

приредити годишњи парастос сад у суботу 11. (23.) априла тек. год. у 11 сати пре подне а у св. саборној цркви новосадској.

У Н. Саду 7. (19.) априла 1898.

2—2 Ожалошћена породица.

ОГЛАСИ.

ТРСКЕ

више хиљада снопова прве каквоће праве као и ситне, имам на продају на стоваришту изван вароши на темеринском друму.

У Новом Саду, 3. **априла** 1898.

Сава Стојановић.
151 2—3 „код штуке.“

ОБЈАВА.

Јављам мојим поштованим муштеријама и пријатељима, да сам моју досада постојећу филијалу у кисачкој улици, број 33., предао и то **рбину** г. **Андрији Жарковићу** под мојом фирмом на даље руковођење, те молим поштовану публику, да му се са пуним поверењем обрати, уверавајући унапред сваког, да ће увек само одабрану и вазда свежу робу по најјефтинијим пијачним ценама добити.

О Ускрсу, 1898.

С поштовањем
БОШКО СТАКИЋ
трговац шпецерајске и колон. струке
1—1 у Новом Саду.

ДР. ДУШАН СИМИЋ

отворио је своју

АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛАРИЈУ У НОВОМ САДУ

ГЛАВНА УЛИЦА БРОЈ 29.

у кући где станује г. др. Кода, кр. судски лечник. 153 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

РАДИВОЈА НИКОЛАЈЕВИЋА

У МИТРОВИЦИ

потребује помоћника доброг детајлисту који говори српски, немачки и мађарски. 147 4—6

КО ЖЕЛИ

АКЦИЈА

ГОЛУБИНАЧКЕ ШТЕДИОНИЦЕ

купити, може добити код

Ђорђа П. Панаотовића
155 1—1 у Митровици.

МАЛИ ОГЛАСИ.

Тражи се лепо **пољско имање** било у убаворе Срему или лепом положају Славонији, са удобним зградама, и ако је могуће с фундус инструктум. Ближе извешће код администрације „Заставе.“
0·150 3—3

СВЕТСКИ ПАТЕНТ

ХИГЕНСКЕ

АСБЕСТ-ПОЛОГОМ СТОПАЛЕ.

Нов проналазак, који је као проналазак дугогодишњих покушаја и великих напора познат један од најважнијих органа ногу стално здравом да одржи, нема транспирације, нема жуљева, нема тврдине, нема промразе, нема испаравања, нема знојења више, увек одбрањено од хладноће и влаге, после кратке употребе олакшање у ходу код онога, који снабде своје ципеле са др. Хеђеша патент-асбест-полог-стопалом.

Цена по пару 1 фор. 20 новч., за децу 60 нов. у коликој се мери овај полог употребљује, најбољи је доказ што је ц. и к. заједничка и кр. уг. домобранска војска 21.900 пари наручила, које је већ одпослато.

Пошиљка само са поузећем. Проспектне захвале и разјашњења бесплатно. **Општа абсентне робе фабрика Будим-Пешта VI. Sziv-utcza 18.**

Препродавцима уобичајени рабат. 148 2—50

А. МАТИЋ и ДРУГ

У БУДИМПЕШТИ

ПРЕПОРУЧУЈУ СВОЈУ

КЊИГОВЕЗНИЦУ

с

ШПАРТАОНИЦОМ

(Rastrir-Anstalt)

свакој **банци, штедионици, новчаним заводима, општинама и фундацијама.**

Обраћају велику пажњу на **израду и увез главних књига** и других протокола по новој енглеској системи као и на **шпартање** истих.

Примају сваки посао што у ову струку спада као и **израду трговачких књига** сваке врсте.

Као једина српска радња од ове струке, надају се многобројним наручбинама и јамче за солидност израде као и умереност цене.

Будимпешта IV. Ujvilág utcza, број 6.
90 17—30

Бр. 28. — ex 1898.

ОБЈАВА.

Овим се од стране српске **православне** црквене **општине Ђурђевачке јавља, да има на продају 12 до 13 к. мтц. бакра** (с **црквеног крова.**)

Понуде ваља слати: Српско-**правосл.** црквеној **општини у Ђурђево — Бачка.**

У Ђурђеву 26 марта 1898.

Радослав Николић, перовођа. **Лука Отић,** председник.
145 3—3

ВАЖНО ЗА ВИНОГРАДАРЕ!

Добио сам и разашиљем већ опробану и припознату најбољу врсту

Гуми пантљике (Recu Paragummi)

за каламљење лозе у зелен и гарантујем да 4000 комада у кили има.

Д. АРНОВЉЕВИЋ,
Нови Сад.
155 2—2

Само код мене, Хајнриха Могана Нови Сад, главна улица број 3.

Само код мене, Хајнриха Могана Нови Сад главна улица број 3

ТЕЛЕГРАМ!!!

Част ми је са овим поштовану публику упозорити на нове сада приспеле пролетње и летње најмодерније робе за господу, госпође и децу, и то најфинијег и најмодернијег кроја и боје, са јефтиним до сада још нечувеним ценама.

ИЗВАДАК ИЗ ЦЕНОВНИКА:

одело за господу	жакет одело	врс-капут за господу
5, 8, 12 до **15 ф.**, фино **20 фор.**	**13, 15, 22.** до **25 фор.**	**8, 12. 15. 18** до **26 фор.**

чакшире за господу	одело за одраслу децу	одело за малу децу	врс-капут за децу
2, 3. 4, 5, 6 до **7 фор**	**6** до **12 фор.**	**4·50** до **7 фор**	**2·50** до **4 фор.**

Даље: **велики избор** са најјефтинијим ценама у најновијем и најелегантнијим оделима за госпође и госпођице.

Све ово може се добити у старој познатој и на гласу чувеној радњи

ХАЈНРИХА МОГАНА

У НОВОМ САДУ,

(Недељковићева кућа главна улица број 3.

Големи избор,
брза и солидна послуга.

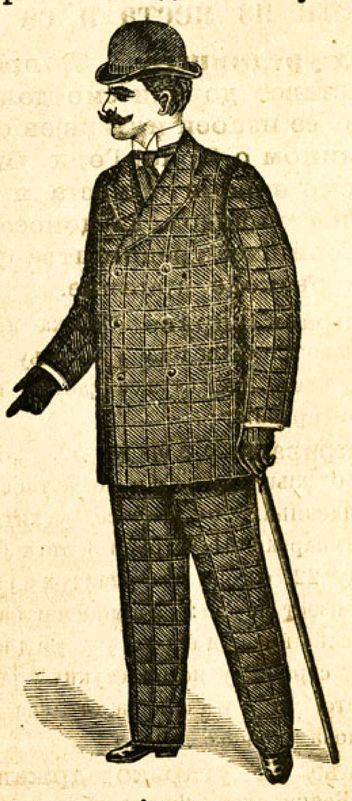

За чудо јефтине цене које сваку утакмицу искључују.

64 9—

Само код мене, Хајнриха Могана Нови Сад главна улица број 3.

Само код мене, Хајнриха Могана Нови Сад главна улица број 3.

III.

НАЈВЕЋИ ДОБИТАК

У НАЈСРЕЋНИЈЕМ СЛУЧАЈУ

1.000,000 КРУНА

СПИСАК
— **свих 50.000 добитака** —

Највећи добитак у најсретнијем случају

1,000.000 круна

Добитци су специјално као што следе подељени,

Исплаћује се у готовом новцу.

		Круна
1	премија са	600 000
1	згодитак од	400.000
1	„ „	200.000
2	„ „	100.000
1	„ „	90 000
1	„ „	80.000
1	„ „	70.000
2	„ „	60.000
1	„ „	40.000
5	„ „	30.000
1	„ „	25.000
7	„ „	20 000
3	„ „	15.000
31	„ „	10 000
67	„ „	5.000
3	„ „	3.000
432	„ „	2.000
763	„ „	1.000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	добитака и премија у износу од	**13,160,000**

који ће се у шест класа изжребати.

Друга велика кр. угарска класна лутрија скоро ће се започети. Она има:

100.000 оригинални срећака **и** **50.000** новчани добитака.

дакле половина од свију срећака, које постоје, мора бити, по прикљученом списку, изжребава и изглед на добитак је, као што је у опште познато, врло велик.

Поруке ће се за оригиналне срећке по оригиналној цени, која је по плану утврђена и то:

за целу оригиналну срећку	6 ф. — н.
за половину оригиналне срећке . . .	3 ф. — н.
за четвртину „ „	1 ф. 50 н.
за осмину „ „	— 75 н.

уз поузеће или уз предходну пошиљку новаца разашиљати. Званичне листе ће се, по обављеном жребању нашим поштованим муштеријама послати, а званични планови стоје им у напред и забадава на расположењу. Као што је познато, жребање ће се обавити јавно под надзором кр. уг. владе.

ВАНРЕДНУ СРЕЋКУ

имали су наши главни колекти код I. кр. уг. класне лутрије, јер су већ у предходним класама (први пет класа) добитци од 100.000, 30.000, 5000, више њих по 2000. 1000, 500 и 300 круна и т. д. добили наши главни колекти, који су дотичним срећним играчима и исплаћени.

С тога је саветно поруке за извачење I. класе друге кр. уг. класне лутрије по могућностима што пре нами послати. Опомињања наша приликом прве лутрије, да ће се срећке 1. класе пре жребања разграбити, испуниће се — јер су из Угарске и са стране баш пред извлачење I. класе са наруџбинама тако на нас навалили, да нисмо могли исте ни поред наше најбоље воље више извршити. — С тога молимо, да се поруке за I. класу што пре, свакако пре 130 7—12

29. априла п. н. к. о. г.

на нас упуте, јер ћемо само тако бити у стању пошиљке извршити.

Главни колектери кр. уг. класне лутрије

A. Török & Co

Будимпешта, V., Waitznerring 4/A.

Одговорни уредник Константин Брадваровић.

Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.

Додатак „Заставе“ броју 54.

Стање црквено-школске општине меленачке.

(Одговор на допис Св. Николића од 12. јануара 1898. год.)

У 193. бр. „Заставе“ од 1897. изашао је допис под натписом: „Стање црквене општине у Меленци“, место: „Автономни зулум у црквн. шк. општини меленачкој“, као што је „знаменован“ био.

У том допису је изнесено верно и истинито право стање црквн. школ. општине наше с наводом, да ће некад лепа и имућна црквено-школска општина меленачка коначно да пропадне.

И ко је пажљиво прочитао речени допис наш, могао је видети то, да је у истом допису одговорном учињена за то епарх. надлежна власт наша. Кад, али се у 23. броју „Заставе“ т. г. појави председник црквено-школске општине наше, г. Светозар Николић у допису: „Стање црквено-школске општине меленачке“, да „чово“ као не најмљен адвокат, поведе у јавности велику реч.

Ми смо потпуно уверени, да ће цењени читаоци и са̂ми знати, да допис који је речени наш председник потписао, није његов „умотвор“, него да је то туђа гадна работа, коју је г. Светозар Николић готову добио, па само своје „име“ потписао.

А да је тако, доказ је томе прво то: што онда, кад се те ствари — о којима је у допису реч — код нас дешавале и расправљале, г. Светозар Николић је негде у радњи био, а после и сам г. Мата Косовац, као творац дописа, што га је г. Св. Николић потписао, у општинској и црквеној кући рекао је јавно, да га је он (М. К.) написао.

Истину рећи, не зна ни са̂м г. Св. Николић, за што је речени допис потписао, ако не с тога, што му је творац дописа сладио и ласкао.

Но било му како драго, ми пред собом имамо ненајмљена адвоката г. Светозара Николића и то врло гадним смером: да од бела прави црно, од истине лаж.

Оно, истина да је све наше наводе не само признао, него и са потписом свог „имена“ потврдио, те према том, на оне клевете и извртања, не би требало ни да се осврнемо, па ипак ћемо морати одговорити, и то тога ради, да цењени читаоци виде, како је наш „зао дух“ и творац дописа красан, што је неистином и извртањем служећи се, читаоце хтео да обмане, а г. Св. Николића наведе, да се и овако јавно срамоти.

Но, г. творац дописа мислио је, кад је он могао физичке ћушке примати, па остати здрав и читав, као што не би и наш незаконити председник могао добити бар моралну ћушку. Неће му ништа фалити.

Ако је тако као што у истини и изгледа да је тако, онда ни ми немамо ништа „вопреки“.

Но да пређемо на ствар. Одмах у почетку дописа што га је г. Св. Николић у 23. бр. „Заставе“ т. г. потписао, наводе се из нашег дописа речи: „Не знамо случаја, да је та у нашим законским одредбама непозната установа „постављање привременог одбора“ свугде донела добра, јер је реткост наћи савесности свугде, као ни код нас што је није било, те се ми тешком муком опростисмо те наше распикуће“ — и све се одобрава, али се замера, што се дописник 4×1=4 из 193. бр. „Заставе“ од 1897. год. примио чланства привремене управе, која је нашом општином управљала од 15. октобра 1887. до 12. марта 1889.

Као што се види, то је доста давно било, али се творац дописа још сећа тога, јер га врло тишти то. А ево за што.

Нападнути дописник је још 25. априла 1885. год. у скупштинској седници једногласно изабрат за перовођу и то против наметљивца творца дописа Николићева. 28. фебруара 1886. и као рачуноводски кандидат сјајно пропаде речени творац дописа, те је у великом гневу епарх. власти нашој поднео јадник неки рачунски извештај, после којег је овд. црквено-школска скупштина растерана.

Узгред буди речено, тај је извештај у то доба назват „денунцијацијом“.

Кад је 12. октобра 1887. год. црквено-школска општина наша разрешена, то се творац Николићевог дописа надао, да ће га ма за што узети у привремени одбор, а кад и том приликом нападнути дописник будо умољен, да се за љубав општинске ствари перводства прими — који се молби и одазва — то су творца Николићевог дописа самртне муке раздирале, што му ни онај „лепи“ његов рачунски извештај — денунцијацијом крштени — не поможе.

Ето зашто се тако распечалио г. М. К. творац Николићевог дописа против дописника 4×1=4. Сиромах наседао ма да се наметао.

Кад кажемо да је у то доба 1887. перводска плата била само 60 фор. па је тек касније због ревности нападнутог дописника, а силна општинска посла повишена на 80 фор. то се види, да нападнутог дописника није голема лична корист одвукла у привремену управу, него једино молба и жеља овдашњих људи, да и он своје малене услуге на корист ове општине пружи, а држимо да би и сваки други тако чинио општини својој, ако јој само добра жели. Па нападнути дописник нема се рашта кајати, што је својим маленим услугама на добро своје општине послужио, а после је тај привремени одбор 1887. баш био једини разлог што је рекао, да се свугде у привремених одбора савесности наћи не може. Он може многим привременим одборима за пример савесности послужити.

У оно доба још била је „хала зинула“, да нам купку прогута, па је тај одбор сачувао. То сви знају, и ко је поштен уједно и признаје. У то доба нико није смео, да на адвоката Ђ. Н. удари онако одлучно али ипак достојанствено, да купатило Русанду и њено основно писмо на чисто изведе. Онда се нашло који су и замерали то привременом одбору од 1887. што је за ту ствар морала и адвокатска комора знати. Али сад је да богме добро, што се онако поступало. Осим тога је и многе друге ствари у општини савесно уређивао. Но да ништа друго није учинио тај одбор од 1887. само то што смо споменули, па би довољно било, да се засведочи његова савесност.

Е, али таких је реткост. Па то зна и са̂м творац Николићевог дописа, али мора да истину тумба, јер му је то свагдашњи занат и до сад био.

Него с тим нам је дошао таман, као наручен.

Год. 1892. поднесена је била пријава надлежној нашој епарх. власти против овд. онда нове управе црквн. шк. општине наше. У тој се пријави ни мање ни више није тражило, него да се распусти, растера редовна скупштина наша, па да се именује привремени одбор. На тој пријави блистао је својим именом и г. Светозар Николић прилог под А.

И кад је депутација у којој је био и г. Светозар Николић, обманула надлежне, те је збиља привремени одбор именован, за члана тог одбора буде именован и госп. Светозар Николић. А да би друштво потпуније било, то се г. Светозар Николић из петиних жила упињао да и г. М. К. творца свог дописа за перовођу увуче. И да није због неједнако подељених гласова епарх. надлежна власт његовог наметљивца одбила а попа Б. М. именовала, лепо би и г. творац био члан тог привременог одбора, истина мало потеже, али за то ипак не би он био из „уверења“.

Кад смо ту ствар напоменули, питамо обојицу и пуноначелног творца дописа и г. Св. Николића, како се слаже ово са оним у њиховом допису реченим: „Ни један начелан и савестан човек неће ступити у наименовану управу, па ма она постала у каквим приликама“. Камо вашег начела? Камо ваше савесности? Та ви сте ваше уверење и начело ногама изгазили, кад сте обарали редовно стање, кад сте тражили да се именује привремени одбор; кад сте сами као члан тог одбора постали, и кад се наметљивац силом хтеде увући у тај привремени одбор за деловођу. Да ли тако изгледа ваше начело и савесност? Стидите се!

Кад је „пуноначелни“ творац Николићева дописа 1892. у 42. бр. „Заставе“ Васи Гренчарском одговарао, међу осталом рекао је и ово: „Године 1884. узајмљено је: 2050 фор. а враћено 900 фор. те је по тим остало 1150 фор. (претседник Паја пл. Бибић) године 1885. узајмљено је 7274 ф. 16 н. није враћено ништа (претседник Ђока Недељковић) године 1886. узајмљено је 12515 фор. 66 н. а враћено је 5281 фор. 93 н. остаје 7233 фор. 73 н. (потпретседник Милутин Думић). — Кад се сад скупе ове три своте, што је као дуг за 1884. 1885. 1886. год. остало, види се да је целокупни дуг за те три године: 15.657 фор. 89 н. износио.

Наше је уверење, а тог је и сваки други, који правилно уме да мисли, да је неред и несрећа, како у појединим кућама, исто тако и у општинама наступила онда. кад се изгуби равнотежа у раду и у финанцијама, те мора да се прибегава великом злу задуживању. А да се том злу прибегавати почело, т. ј. да је неред и несрећа у нашој општини наступила 1884. а не 1887. као што се то у допису именом г. Светозара Николића потписаном вели, види се баш из речи самог творца Николићевог дописа.

Према том је чисто као сунце, да су речи: „да је тај привремени одбор (од 1887.) ударио темељ свима нередима и несрећама у овој општини“ — најгаднија клевета.

Творац Николићевог дописа мислио је, да сад после толико година може рећи шта хоће, јер то он обично чини — и нико се ни сетити неће да овај именом Св. Николића потписаним сравни са оним речма Т. Гренчарском 1892. написаним. Јест, ал ето пуно начелни се превари. Његовим рођеним маљем почешасмо га. — А за таке створове који свет обмањујују то је најбољи лек и утук.

Приговор, да је нападнути дописник требао рачуне од 1887. зготовити такође је гадна клевета, јер је речени дописник у то доба био само перовођа, а друга су лица била рачуновође, и дал ће се исти од инсеката бранити, или ће преко тог обичног занатa творца дописа с презрењем прећи, није наша ствар.

Него морамо се задржати код оних речи, где се говори о редовној управи наше општине из године 1889. Међу тим редовима у очили смо врхунац препреденог извртања саме ствари.

Творац Николићевог дописа, рад је био да се извуче испод оптужбе, која га терети због дуплованих квита му, па уплео и управитеља и претседника црквн. шк. општине наше наводећи, да је онај (покојник) крив, што је он творац дописа, на дупле квите новце подизао. Али му није упалило.

Те су признанице на сваки начин овако морале постати: Кад новаца у црквн. шк. благајни нашој није било онда су поједини званичници на менице плату своју подизали из овд. штедионице, само што су тој меници морали прикључити и квите оних месеца, за које плату подижу.

Али г. творац дописа је касније чим која мрака падне у благајну црквн. шк. општине и то оплевио, и разуме се на оригиналне признанице, за оне исте месеце, које је већ у штедионици заложио.

Дакле, није крив управитељ штедионички, и човек који у то доба није ни био претседником, него на сваки начин онај који је за једне исте месеце из ове благајне новце подизао.

Тако то стоји а не као што г. творац Николићева дописа свет обмањује.

Но пођимо даље.

Год. 1892. приликом одржане организације нове редовне управе црквн. школ. општине наше нападнути дописник је редовним путем опет једногласно за перовођу изабрат, што му на част само служити може, док је г. творац Николићевог дописа пробао, да се онако, како то он уме, кроз деру увуче, али га дочекаше и поребри поздравише. Не поможе му ни плакање ни запомагање његово. Прилог Б.

Пре него што се све ово са творцем реченог Николићивог дописа догађало, он је 1891. у овом листу бр. 170 изнео, како

је наша црквн. шк. општина са 17.000 фор. плаћеном каматом оштећена и са неком свотом од 10.189 фор. 43 н. што се као диференција међу штедионичким и нашим црквн. општинским књигама показала. А уз то је још рекао, да ће и неке проневере открити, а после је и писао и говорио, да има меница, које су овој општини злонамерно подметуте, а које у хиљаде износе. Читаву „Кошаву“ је у то доба са том ствари подигао.

С тога речена нова и редовна управа црквн. шк. општине наше, која је баш у то доба спроведена и одобрена била, није смела око уређења већ утужених меница лепо поступати, него је баш усљед оне вике и уверавања творца Николићева дописа тражила да на чисто буде: колики је фактички дуг ове општине. Па ако има какве проневере или злоупетребе, то да се на кривцима интабулирати даде, и на накнаду притегну.

Али ондани људи који су на управи наше црквн. шк. општине били не дадоше у књиге ни завирити, него се утуживање меница с планом продуживало, само да би се са поднесеном тужбом против те нове управе што лакше успело. И кад је усљед те тужбе, на којој је и г. Св. Николић блистао, редовна општина растерана била, било је и г. творцу Николићевог дописа „срце на мери“.

Али питамо ми; која би савесна управа другачије радила? Дал се смело примити све утужене менице, кад ето ми баш речи самог творца дописа наведосмо из оног доба кад рече, да има злонамерно подметутих меница, да се књиге црквн. шк. општине наше не слажу са књигама штедионичким у погледу дуга, него постоји диференција само у неких 10.189 фор. 43 н. и даље да је општина наша оштећена са плаћеном каматом од 17.000 фор.

То је онда одобравао сваки, па чак и творац дописа, а сад? Сад треба рећи другачије. Јер тако он тера политику његова интереса.

Као што се види, место да је поступак те управе црквн. шк. општине наше онда па и сад похваљен био, не само од надлежне епарх. власти него и од појединих људи, оно је иста управа растерана била а г. творац Николићевог дописа се на њу каменом баца за оно што је учинила баш по његовом рецепту. Са свим доследно??

Но да видим како изгледа г. творац Николићевог дописа после овог реченог.

Дакле: ако је истина што је он 1891. год. у 170. бр. „Заставе“ рекао о оној општинској штети од 17.000 фор. о оним злонамерно подметутим меницама, о оној диференцији од 10.189 ф. 43 нов. онда је и редовна управа од 1892. са свим умесно поступила, што онако слепо није примила активу и пасиву. Но како г. творац Николићева дописа у 23. бр. овог листа т. г. за ту горе речену управу нашу вели, да је злочин учинила, што бајаги није у оно доба онако негледуш примила пасиву, онда из тог излази двоје: ил је творац реченог Николићевог дописа био поштен човек онда, (1891.) кад је своје сељане на опасност упозорио, што им од неправилно направљена дуга, од злонамерно подметутих меница, од оне грдне диференције прети, или је сад поштен човек, што оно исправља тим, што наводи, да је онда управа злочин учинила, што није хтела да прими слепо и активу и пасиву. У оба случаја није могуће да је био поштен.

И ако је тако, као што ни за длаку не може другачије бити, онда нека цењени читаоци пресуде, шта такав човек заслужује, који тако гадно свет обмањује. Нијел са називом „зао дух“ врло благо карактерисан? А како изгледа г. Св. Николић, који је тако клеветничком допису своје име позајмио? Он је „мали“ па га сви варају. Сиромах презес!

Но пођимо још даље.

Творац Николићева дописа говорећи о приврем. управи, из 1892. која је и његовим потајним кумовањем постала признаје: да је 50.000 фор. узајмљено, (јер се вели за 10 година прирез није купио) да је од тог новца 36.000 фор. подигнуто, па с тим новцем један део штедионична дуга исплаћен, али несме да каже: колики је тај део штедионичног дуга био, што је са тим новцем исплаћен, и баш то је оно што је у нашем допису главно, и што епарх. управу нашу терети, што никад па ни данас не тражи рачуна ни од 50.000 фор. подигнутих, те с тога наново питамо: Зар су то таке ситнице? Са тим 36.000 фор. једва ако је плаћено до 29.000 фор. за менични дуг, а где је остали новац? То треба пронаћи. И ми ево држимо да то нису ситнице. Па онда шта је са оним другим новцем. На среду с тим.

Но „најлепши“ је творац дописа онде, где све то горње увијајући у неку самонему својствену неодређеност, труди се да ону приврем. управу која је тај зајам и начинила оправда, а епарх. власти да се не само одужи, него да се и на даље препоручи.

Његова тактика; а у колико је часна ето се види.

Том приликом пребацује бившој редовној управи од 1892. што је за време свог битисања (без архиве и без ичега!) пропустила прилику да обезбеди оно вели „што се морало обезбедити“, на оном претседнику и управитељу штедионичком који је после пропао и умро, те је то потраживање пропало, а овамо зна као што себе зна, да је то баш и хтела она редовна управа, с тога је и тражила да јој се прво покаже, које је прави друг црквн. шк. општине наше, а кад у том није успела, она је тражила да надлежна власт пошље изасланство, да оно извиди и овој општини обавештај да даде, али ни од овог не беше користи, јер изасланство никад не дође, те је тако најлепше намере те редовне управе наше општине, и он сам помагао осујетити, а сад јој пребацује да је „пропустила прилику обезбедити“.

Да је то речена редовна управа наше општине хтела ево прилогом под В. доказујемо, како је у скупшт. седници својој од 1. новембра 1892. год. на првом месту дневног реда стављено било: да се умоли епарх. админ. одбор, да пошље ликвидаторе који ће што пре прегледати ово општинско стање, да се дозна ко је крив томе јадном стању црквено шк. општине наше, те би се онда интабуловало и на накнаду кривци притегли.

Дакле све то он зна добро, а зна и г. Св. Николић, који је међу осталим оптужбеним наводима у пријави од 12. (24.) новембра 1892. и тај потписао, а знају они обоје и то: да се „голим грлом нејде у јагоде“, па ипак се зато криви она редовна управа од 1892.

Но знамо ми и зашто, а већ ето знају и цењени читаоци, да је творцу дописа тешко преболети оне срамоте пожњевене око намештања му за перовођу и рачуновођу, те та управа (а и неки људи у њој) мора бити крива, за то што је жива.

Па кад творац Николићева дописа виде, да му сви пређашњи његови „карактеристични“ покушаји не помогоше, да до незнатног, а тако жуђеног (ох! ох!) перовођства допре измисли нов начин. Као и сва браћа његова кова, посу главу пепелом, па онако пун „начела“, „уверења“ и „карактеристике“, пови се до земљице црне, и пољуби противникова хрта међу оба ока, а крљата коња у копито, самог противника свог у скут и у обе руке, изјављујући покајнички противнику свом, да је био оруђе туђе кује против њега, усљед чега 500 ф. засијаше. Јел истина? Кад је на „врло леп“ начин добио ово-општинске петогодишње рачуне на израду свом силом своје ревности радећи пронашао је творац Николићев, да пре 10 година није примио потпуно своју учитељску плату, ма да је и пре 10 година баш он главом опет ово-општинске рачуне радио. Знате, није му требало, па није ни водио бригу о том. И тако он помоћу своје вештине, прими за три месеца заборављене своје плате. Нијел и ово „карактеристично“.

Ко му случајно не би веровао, да је он онда заборавио пре 10 година да подигне своју тромесечну плату, радо ће се он заклети. Та човек је то на свом месту. Ту нема шале. —

Па кад је за петогодишње рачуне извукао 900 ф. а после 150 ф. за неко „довођење у склад“, ред је био да ти рачуни буду готови на време, бар с те стране не би било поговора, али кад се каже, да су рачуни дочекали и 1898. год. те је после претње надлежне власти једва урадио и то онда, кад је по ново 400 фор. извукао. Ето, ко кочи точак у администрацији наше општине по скупе новце.

Па зар није и то „карактеристично?“

Но њему зато ипак све то не смета, да води велику реч о „начелу“, „уверењу“, „части“ и „карактеристици“.

Но пођимо даље.

Кад је репонована управа 23. марта 1896. примала архиву црквн. шк. општине наше, те су јој оном приликом и ово-општински дугови означени, зар је та управа наше општине главом била дужна, па те дугове и платити мора онако, како су јој означени били? као што се то у Николићеву допису спомиње. И зар је нападнути дописник, који је онда при предаји архиве учествовао — потписав предајни акт онај, о означеном дугу, потписом својим правоваљаност изрекао?! Где то стоји? Али тако говори само онај, који на сваким кораку, шта му до руку дође, изврће злонамерно. Па тако и ово.

Слободно је било онај означени дуг прегледати и проучавати га, и речена управа ни мало се не каје што је то урадила, јер иначе не би дошли до тог да је дуг тих 12.600 фор. „сумњиве природе“.

Сада смо у стању јавити, да је од редовне оне управе наше изабрати, и од надлежне власти потврђени адвокат г. Ђ. Димитријевић са 6600 фор. на чисто извео; а то је: највиши судски форум решио је да менице од 6600 ф. нису црквн. шк. општине наше. Остаје још да се уради то исто, и са оним меницама од 6000 ф. Дакле дал су „сумњиве природе“? Не превртите очима!

Него питамо г. Св. Николића, како је смео те менице о општинском трошку продуживати, кад је знао како ствар са тим меницама стоји, пошто је о исходу парнице од адвоката извештен био?

Нека је нузгред речено, да је и о овом чуду епарх. надлежна власт извештена, па опет оно старо ништа. — А то баш и даје објашњења оном нашем наводу, да су помоћу епарх. надлежне власти наше приликом избора $^{2}/_{3}$ наших скупштинара, ушли људи таки у ово-општинску управу, којима је до тог стало, да се речене менице од 12.600 ф. као општинске приме. —

Као што се види, г. Светозар Николић је и извештен био од стране г. Ђ. Димитријевића, да је парница добивена у корист црквн. општине и да се 6600 фор. бришу са леђа општинских, и он опет потписује допис, у ком се вели; да је на парницу потрошено 2250 ф. и дугови су вели опет као општински остали.

Нит је на вођење парнице око тих меница толико потрошено, нит су те менице опет као општинске остале! То је најгрубље извртање истине, но ми знамо шта се тим хоће. Али неће те се помоћи.

Управа која је нашој општини с врата скинула 12.600 ф. дуга, није затекла никаквих готових рачуна до 1895., за које је силан новац издат.

Г. творац Николићевог дописа је само за „довођење у склад“ тих рачунских књига извукао 150 ф. а да о донде извученом силном новцу ни не говоримо. И репонована је управа једва и несвршене, — с оловком рађене и све маслене — натраг добила, кад је г. прота и брахијум потегао.

А да ти рачуни нису били готови и да су тако изгледале књиге као што мало час рекосмо, не треба да се позивамо на господина проту, који је тај неред најстрожије осудио, ни парохе Милутина Думића, Јована Јовановића, Божидара Милошевића, то се признаје и у самом допису именом г. Св. Николића потписаном са следећим речма: „Рачунске књиге од 1891—1895. нису биле ни довршене“ (види речени допис 5. стубац, 3. одсек, 9. ред.) Како је репонована општина наступила своје деловање 23. марта 1896. год., а речене књиге је тек на почетку 1898. г. творац Николићева дописа свршио, то се разуме да ни она репононана управа није могла главну књигу од (1896.) свог битисања уготовити. Јер најпре је г. творац Николићева дописа — који је за радњу рачунских књига толико извукао да је то и грехота и срамота — требао показати готову главну књигу од 1895. па би се онда на ову могло наставити радња у том правцу за 1896., а кад се та главна књига од 1895. сврши чак 1898., онда, и ако човек не мора бити „меленачки Моч-

ник“ ипак зна бар толико, да се ни главна књига од 1896. не може крајем исте 1896. свршити.

Али г. творац дописа није знао како ће да већма осрамоти човека што му је допис потписао, него тако.

Нама се чини, да су цењени читаоци већ из довде реченога увидели с ким потписани посла има.

Тако крупних клевета и извртања ваљда нико на овом белом свету није у стању изфабриковати као што је то кадар творац Николићевог дописа. С тим се оруђем бране врхови!

Приметили смо да г. творца Николићева дописа врло пече то, што је репонована управа из Темишвара донела рачуне ове општине од 1887.—1891. год. па вели да су исти „у писарници годину дана лежали не дирнути испрљани на све могуће начине“ — а пече га с тога, што смо том приликом видели, да се и не свршени рачуни могу на потврду слати, а друго нешто, што ће имати суд своју да рекне у своје време. — Да су „красни“ рачуни, то смо и ми видели, но то је дика оног, из чије су руке изашли, за скупе новце!!!

У допису г. Николићевом замера се, што је на купатилу Русанди на част позват био и нападнути дописник. Ми држимо да је то само на част служило нападнутом дописнику, што је и он са другим угледним људма тамо био. Но г. творац Николићева дописа држи да је то поруга, а част је ваљда то, кад неко у биртији подседне кога добије, па онда идући кући онако „натоварен“ сломије ногу.

Као што се види, у разних људи, разни су појмови о части.

У реченом допису г. Св. Николића говори се, да овдашња штедионица ни на кога није утецала, да се репонована управа оптужи, па за доказ томе вели се за нас „и сам дописник вели: „част угледном и свесном изузетку“! као да те баш наше речи не сведоче противно, т. ј. да је било и таких, који су том утецању противни били. Те дакле речи сведоче, да је збиља било који су на дужнике утецали. Бадава се сад извлачити, јер да се није утецало, неби били позвати само дужници, него и други људи. Међутим онај, који је позивао дужнике, давно се већ покајао, а за нас је и то сатисфакција. Познадоше смер „заводника“ и покајаше се!!

Иза тих речи спомиње се, како је неред владао у репоноване управе, како се новац харчи и т. д.

Кад је г. проти усљед решења епарх. админ. одбора дошао да тај неред и то арчење види, па да ту тако мрску репоновану управу суспендује, то нит је он нити г. Риста Телечки то могао пронаћи, а нарочито је г. Р. Телечки књиге прегледао, те кад је видео, да од свега тога ни трага нема, то он нехте оно чинити, што би „опуномоћеницима“ годило, а да себе обрука, оде и не дође више. Г. прота пак како је сам остао, настави истрагу с тим, што је тражио да се у опуномоћеничком записнику наведено потврди, јер он тога не нађе сам. И да боме ни гг. „опуномоћеници“ па ни сам „референт (г. М. Косовац) жиг збора не мога посведочити, него је клео и час онај, кад је он референт био тог народног збора с речма: Сад сте сви на мене свалили сав терет! Да ја посведочавам, а ви незнате ништа! итд. и г. прота видећи ово, што се само код нас може видети и чути, прекрсти се од чуда, оде па и он не дође. Али је требао о том известити бар надлежну власт, како су гг. „опуномоћеници“ па и сам г. „референт“ тог збора „ником поникли“. И још г. творац дописа вели: „кад је наступила неминовна пропаст, онда се кренуло становништво, те је сазват јаван збор,“ а овамо кад ту пропаст треба на делу засведочити, они се онда извлаче с речма: „та ми смо опуномоћеници, не тужитељи“, ми за то не знамо ништа, то је све нама говорио г. Мата Косовац, нека он то и посведочи!!! А кад је овај позват, да то посведочи, он онда не зна ни како му је име. Свему томе је жив сведок г. прота, коме су потписала господа повереницу с обећањем, да ће га бирати за посланика у нашем срезу, само да га добију за своје „лепе смерове“ — али старац се не даде преварити; не хтеде врагу своју стару душу продати, што му на част служи. Је ли тако? Није ли и ово један пример више за доказ о чистоти „начела“, „уверења“ и „карактеристике“ човека, који се издаје за присташу сједињене опозиције онда тек, кад виде да је ова у већини, а донде употребљује све и свашта, да до својих „лепих“ смерова дође.

Да је збиља било арчења новаца у нашој општини и таког нерада, као што се вели у Николићеву допису, неби ни г. прота, па ни г. Риста Телечки оклевао, да „опуномоћеницима» по вољи учини, али су се иста господа о противном уверила, а то је: да је та репонована законита управа, више од 4000 фор. дуга исплатила, што се у Николићеву допису прећутало, и да је савесно радила свој посао, те су за то жеље „опуномоћеника“ остале пусте.

Него у тим редовима се налази и то, да је та репонована управа била изгубила поверење, те је морало до збора доћи, — па не можемо ни то прећутати.

Нама није познато, да је та репонована управа била без поверења, него знамо то, да је она где год је хтела и новаца на хиљаде, дрва и угља колико јој год требало, добивала, а ова садања управа, у којој је г. Св. Николић председник, не може да добије ни 2 цепанице дрва, ни камен угља на веру и то од оних истих људи, који су са њиме заједно у овоопштинској управи. Да ли се то зове имати поверења!! Па за то се и распуштале зимус код нас школе мало који дан не, јер нису имали чим да се загреју пећи. Као што се види, ова је управа врло далеко дотерала са својим поверењем!! И ми им ни мало не завидимо, а они који знају шта је срамота, не хвале се са таким поверењем. Да се то другим људима догодило, давно би се уклонили. Али овима се изрече неповерење „у брк“, па ништа.

Што се избора $^2/_3$ скупштинара тиче, та се ствар од 17. (29.) априла 1897. налази код саборског одбора, и ми се надамо, да се онаке незаконитости, извршене при реченој обнови, не могу и не смеју одобрити Жалимо што се г. изасланик обманути дао, на штету овде уживаног лепог гласа свог.

Ништа друго не треба да наведемо, само то: да су већином дужници црквено-школске општине изабрати за скупштинаре, и то таки, који изодавна дугују и преко 200 ф. и епарх. власт је то одобрила. И тако је ето постала садања управа наше црквен. шк. општине, за коју потписани с правом поново вели, да је незаконита.

Особито нам се допало у Николићеву допису оно место, где се говори да је од неутераног прореза 88.866 ф. 70 н. предрачуњено 3500 ф. зарад исплаћивања дуга од 50.000 ф. што је већ овој општини на амортизацију подигнуто; чист доходак „Русандин“ од 4747 фор. 50 нов. да се има употребити на исплату рате за грађевине на 63.662 ф. 27 н. јер по том, ето начина да се општина спасе! Али онда, кад се нашао пут и начин, да се општина од пропасти сачува, за што се подиже тај речени зајам од 144.724 ф. 67 н.? За што се подиже, кад се зна, да ће то конвертирање стати грдних трошкова, јер се код нас немилице троши? Па онда баш у том Николићевим именом потписаном допису вели се: „Да су оних 50.000 фор. за то подигнути, да општина не плаћа 8 и 10% него само 5%“, те то што је добро, не треба ружити, него оно што је зло. Добро маните. Али нема ту добра! Не стоји ни труни од оног, да је пронађен пут и начин, како да се оних 50.000 фор. и оних 63.662 фор. 27 н. исплаћују, јер нити се онолико од оног препотопског прирезног реста може што скупити, нити ће се увек онолика свота Русандиног прихода добити, те ни сам творац предрачуна тог, у све то нема вере, за то се дакле и крећу тих преко 140.000 фор.

Осим лепа грошићарлука, има још нешто, што господу креће чак у Сибињ по новце, а то ћемо скорим све на длаку изнети, да се види, шта се код нас ради и ко харчи и упропашћује ову црквен. шк. општину.

Том ће приликом бити говора и о неком знаменитом „федермесеру“ и о његовој улози. Да да скинућемо ми ту образину.

Хвале је вредно, што је садања управа под председништвом г. Св. Николића „учинила нужно расположење да се нестали грађевински планови нађу“. — И како по речи г. Св. Николића што му је други написао, спере то, да је данашња управа „са веровницима учинила поравнање, задржавши право да парницу и продужити може, ако то за нужно нађе“, то је изглед, да ће се ти планови зацело морати наћи о кукову лету, те ће се онда на корист ове општине и парница отпочети. Дакле све је ова управа уредила. Само да може и тај дерни зајам подићи, па би онда и они били мирни и општина са свим „аранцирана“. — Ох, похлепо ал си гадна!

У нашем допису 193. бр. „Заставе“ од 1897. навели смо: да је садашња управа само 20% разрезала за црквен. шк. прирез наш с том намером, да стече у нашем месту себи популарности, а овамо зна се, да је и пређашњих 25% било мало, па г. Св. Николић у допису његовим именом потписаном, наводи неке цифре, с којима доказује, да није ни потребно било више од 20% разрезати. И ако нисмо „Меленачки Мочник“ ипак ћемо се потрудити да докажемо, како је г. Св. Николићу подметут допис, да свету у очи паприке баца, а себе самог да обрука. Дакле: наше је општине издатак за сада следећи:

1. за 7 учитеља по 500 ф.	=	3500 ф.
2. за 3 учитеља по 600 ф.	=	1800 ф.
3. за 2 попа по 1000 ф.	=	2000 ф.
4. за 1 попа по 800 ф.	=	800 ф.
5. за станове		890 ф.
6. за деловођу		400 ф.
7. за благајника		200 ф.
8. за 2 црквењака		336 ф.
9. за гробаре		60 ф.
10. за камату на менич. дуг.		1208 ф.
11. за хотелске рате . . .		6000 ф.
12. за амортизацију . . .		3500 ф.
13. за отплату и камату разних порезних дугова . .		3000 ф.
14. за „ огрев и непредвиђене трошкове		1800 ф.
Свега		25.494 ф.

приход је следећи:

* Од земаља и од купке . . 7494 ф.

Кад се сад од расхода приход одбије, то остаје 18.000 ф. да се на православно меленачко становништво разреже које 50.000 ф. државне порезе плаћа, те ће се видети, да треба равно 36% разрезати а не 20% као што је садашња управа то чинила само да стече себи популарности а народу овдашњем како било.

Тако дакле мисмо доказали да је мало не само 20% неге и 25% а кад се узме, да се и они разни порезни рестови, што свега износи 10.733 ф. 53 н. за годину дана исплате, заједно са оним 12.600 ф. меничним дугом, онда је потребно да се разреже и више од 62%. Само то треба мало рачунати.

Него како сад стојимо са оним речима у допису што сте г. Св. Николићу потписали: „Ово ето стоји на основу рачуна, који се неда побити“? Та ми ето начисто побисмо и наше наводе потврдисмо, да је вама збиља било стало до популарности. Али на жалост не пожњесте је. А свет који хтедосте обманути има већ за вас подесан назив. То сте и заслужили.

У реченом допису потписаном „именом“ госп. Светозара Николића, наводи се и то, да ће се и купка издати под аренду. Ко је читао распис тај о издавању купке, морао се насмејати. јер се види како то против своје воље чине. И зар није тако. Октобра месеца 1897. закључе да је издаду, па чак марта 1898. огласе то у новинама.

Мало даље опет стоји и то, да је епарх. изасланик г. Паја пл. Еремић пронашао дуга у наше општине 144.224 ф. 63 н. као и то, да наша општина има да прими од својих дужника 144.773 фор. 72 н. дакле има са 549 ф. 09 н. више да прима него што дугује. То је видите лепо. Само онда сте оно напред у вашим именом потписаном допису где се каже, да је приход ове општине оно, што нам данас земља

---

* Наша црквено школска општина дугује:

1. Држав. порезе	4152 ф.	— н.
2. Тамишко бегејском друштву .	610 ф.	93 н.
3. Потијско бечејском друштву .	1064 ф.	40 н.
4. Пристојбине (бемосунг) . .	852 ф.	— н.
5. Друмарине	217 ф.	— н.
6. Откуп рита	3838 ф.	20 н.
Свега	10.733 ф.	53 н.

не тачно је 5000 ф!) приход од купке, (узмимо како тамо стоји нетачно) 4746 ф. 50 н. треба да сте побрисали, јер те две своте дају само 9746 ф. 50 н. и то онако, како сте ви рачун потписали; а ми ево питамо: а где су оне друге хиљаде? Од куда ће придоћи још преко 100.000 ф. или можда држите, да ће се онај прирез од 88.066 ф. 70 н. што је пре 20 година заостао у нашем становништву, покупити, те ће се та свота од 144.224 ф. 53 н. на тај начин исплатити?! Ако сте то мислили, онда сте тек врхунац обмањивања достигли. То ви и творац вашег „лепог“ дописа причајте деци. Тешко трговцу који своје од 20 година парашене тефтере преврће, те из њих дужнике тражи!! Том је добош на прагу, као и нама.

Па онда ни они приходи од земаља и купке, нису тачни, а неће увек ни таки бити, те се онда види, да би се тај дуг могао подићи, — кад би ко дао, — али би по плану вашем требао да буде то комуналан зајам, па да задужите сваку главу у нашем месту са 150 фор. А томе би био крај крајева тај, да би се Меленци за 2 до 3 год. са свим раселили. Но шта ко то мари.

Али манимо се тога. Кид је питање подизања тог страхотног дуга изнето (12. [24.] октобра 1897.) пред скупштину, то су чланови једнодушно ђипили против подизања тог зајма, а епарх. надлежна власт је извештена овако: „Питање о подизању зајма узима се на знање“. Питамо ми: Сме ли то бити, да се неистинито извештава надлежна власт? Да ли је такав записник веродостојан? Ако није, камо спадају таке злоупотребе?

И о том је извештена надлежна власт, па не чујемо ништа.

Каже се, да је епарх. власт поверила конверзију наших дугова г. г. Паји пл. Еремићу и дру Светозару! Димитријевићу, и то је истина; али је истина и то, да је овд. управа тражила, да она себи слободно може бирати адвоката, који ће на реченој конверзији радити, и епарх. надлежна власт одобри и то, и наша управа, за срп. православну црквн. шк. општину нашу место Србина адвоката Ђ. Димитријевића овом општином изабраног и од епарх. надлежне власти потврђеног овоопштинског адвоката, који је од оних 12.600 фор. сумњивих, парницу на 6000 фор. већ добио, узела себи другог адвоката и то главом „Чивута“. Није ли то „карактеристично“? А да томе што су Чивута узели, не треба коментара, по себи се разуме.

А сад долази оно шта је за нас најважније, а што је у допису Николићевим именом потписаним најгадније.

У том допису Николићевом стоји следеће: „Нека је и ово прибележено и опет карактеристике ради: Горње изасланство ради на конверзији дуга, а ради поред тога и општина, и за чудо, дотичној банци је писано, како је општина пропала, па је чак упозорена и на горњи допис у „Застави“. Допис што је потписао г. Св. Николић и у ком се горе наведене речи налазе, датиран је 12. јануара т. г. а изасланство наше општине било је у Сибињу 2. (14.) фебруара т. г. дакле скоро са месецом дана касније. И кад је то изасланство из Сибиња дошло, то се по нашем месту причало оно исто, што се у реченом допису Николићевом већ налазило, а које смо ми горе навели. Сад је питање од куда је г. Мата Косовац још пре месец дана то знао, да ће изасланство бити одбијено у Сибињу, и то с онаким истим речма, какве је он у допису с месецом дана напред метнуо?! Може ли то бити?! И нашта то мирише? Јел'те да је то гад живи!!

Ми смо на чисто с тим, а и цењени читаоци, да банкама не вреде само лепе и препоручителне речи; парче грунтовног извода је за њих најмеродавније. Нека проба ко денунцирати каквог нашег газдекању у ког је тај извод као што треба, да видимо, да ли ће се што денунцијант помоћи. Него су наши аранжери и у Пешти, и у Сибињу насели, те сад измишљавају неке денунцијације. И то није за сваког.

„Карактеристике“ ради, наводимо следеће: Кад су изасланици из Сибиња дошли с „набуреним фрулама“, приповедало се, како је општина са 1000 потписа огађена банци; рекоше: има тамо и учитеља и попова потписаних, с тога су одбијени, сутра дан су исти причали: било је тако до 1000 потписа, трећег дана је спало на 500 потписа, а за сад је остало на том, да је општина денунцирана, с тим, што је банка упозорена на наш допис у 193. бр. „Заставе“ од 1897.

Ми смо потпуно уверени, да је и ово доста да цењени читаоци увиде, како је клевета најгаднија врсте то, што се говори, да су наши „аранжери“ са зајмом одбијени с тога, што је бајаги ова општина денунцирана, (и тек што не кажу и ко је тај денунцијана), али ми би волели, да нам је дошао од речене банке до сад одговор у тој ствари, те да и с те стране докажемо „лепоту душе“ како писца исто тако и потписивача дописа тог, на који ми одговарамо.

Цењени читаоци се зацело крсте десном и левом, видећи шта се код нас дешава, и какви су то људи који су само протекцијом надлежне власти наше на управу наше општине дошли, да се јеростратски прославити могу. И заиста тог чуда и нема нигде. Не можемо ћутке прећи ни преко оног меета где се у Николићеву допису говори о земљи издатој под аренду, јер нам је добро дошло.

Дакле признаје се да је земља продавана по 12 ф. ланац, али је вели се то одбор одобрио.

И то је истина, али зашто? Зато што је по ту цену покуповао земљу претседник г. Св. Николић, па да му се не измигољи из руку у атару нашем најбоља земља по тако незнатну цену купљена, удешено је било, да се одобри све, јер: „Рука руку пере а образ обадве“.

Али кад је народ почео викати на њега — он даде преписати ту арендирану земљу на свог оца и сад мисли, да је утекао од праведна гњева. Не, не, није!

Нијел ово леп пример, како су људи прионули, да општину нашу помогну Овд. политична општина продавала је своју много лошију земљу за 30 ф. по јутру, а наши црквену по 12 ф. од које нема у атару боље. Е, а како би г. претседник иначе дошао до тако рећи поклоњене земље.

Као што виде цењени читаоци, ми смо са доказима у руци доказали, да је допис потписани именом г. Св. Николића, најодвратније извртање истине у лаж и клевету. А послужили смо се у том послу нашем са речма и делом, како „красног“ творца, тако и потписивача дописа г. Св. Николића, што држимо, да је најумесније било. Наша је дужност била наше наводе доказати а њихове побити, и ето у том нам и они сами на своју рођену срамоту помогоше. —

Помогоше нам те доказасмо:

1. Да је управа од 1884. ударила темељ свима нередима и несрећама у овој општини, када се неким чудним начином нашао за изабраног перовођу г. Мата Косовац.

2. Да је претседник Св. Николић за члана оне привреме. управе именован био која је ову општину задужила са 50.000 ф., са 63.662 ф. и изгубила планове.

3. Да је он Св. Николић рушио и срушио редовну и законити црквн. шк. скупштину овдашњу, све личних интереса ради.

4. Да је садања управа под претседништвом Светозара Николића са својим „великим поверењем“ тако далеко дотерала, да јој не даду ни 2 цепанице дрва без новаца; а општину је толико помагао, и „аранжирао“, да неће никад главе дићи. Кленов штап и слепачка торба што је општини са својим доглавником оставио, јесу видљиви знаци њихове „несебичне“ управе. —

Да је нестало грађевинских планова, да је подигнуто 50.000 ф. и да се тачно не зна куда је тај новац потрошен; да је земља по 12 фор. продавана; да се тражи зајам од преко 140.000 ф. и т. д. и т. д. није потребно доказивати, јер се све то и у допису потписаним именом г. Св. Николића признаје.

Само се нигде ништа не спомиње, не опровргава наш навод, како је бивша репонована управа, — на коју се каменом злонамерно обојица бацају — одужила преко 4000 фор. примљена дуга, да је текуће потребе подмиривала, а ништа није задужила за од ½ године дана; то су господа за мудро пронашла пречувати, јер нису од пакости могли да признају.

Тако ето дакле, нека цењени читаоци пресуде шта заслужују така два човека, који су ради били, да свет заведу својим извртањем и клеветама. Но какви су у овом таки су у свему.

С тога ни епарх. надлежној власти части нису градили, што су се онако „лепим“ сретствима рад њене одбране служили; то је чисто и јасно.

Према том нема зашто та епарх. надлежна власт, да им као ненајмљеним адвокатима ни захвална буде.

Е, па тако је то, кад се „мудри“ у војну упуте, онда они код куће седе и — „певају“.

Исти 4×1=4.

Српска штампарија дра Св. Милетића у Н. Саду.